

Sari-Johanna Järvinen, Satu Rinne

PHSOTEY:n laboratorioden rekrytointidiasarja ja harjoitteluun orientoiva informaatiomateriaali

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Bioanalyttikko (AMK)

Bioanalytiikan koulutusohjelma

Opinnäytetyö

11.4.2013

<p>Tekijät Otsikko</p> <p>Sivumäärä Aika</p>	<p>Sari-Johanna Järvinen, Satu Rinne PHSOTEY:n laboratoriodien rekrytointidiasarja ja harjoitteluun orientoiva informaatiomateriaali</p> <p>52 sivua + 4 liitettä 11.4.2013</p>
<p>Tutkinto</p>	<p>Bioanalyttikko (AMK)</p>
<p>Koulutusohjelma</p>	<p>Bioanalytiikan koulutusohjelma</p>
<p>Ohjaajat</p>	<p>Osastonhoitaja Sirkka-Liisa Viiala Yliopettaja Riitta Lumme</p>
<p>Opinnäytetyömme koostuu kahdesta erillisestä tuotoksesta. Ensimmäisessä vaiheessa teimme innovaatiotyönä Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveystyöntekijäkeskuksen (PHSOTEY) lääketieteellisen palvelujen keskukselle rekrytointidiasarjan, jota käytetään laboratoriotöiden esittelyyn muun muassa alan messuilla ja oppilaitoksissa. Työ toisessa vaiheessa teimme opinnäytetyönä kliinisen kemian laboratorioon harjoitteluun tuleville bioanalyttikko-opiskelijoille informaatiomateriaalin.</p> <p>Työmme on tyypiltään toiminnallinen opinnäytetyö, jonka tuloksena syntyi kaksi konkreettista tuotosta. Molempien tuotostemme lähtökohta oli luoda materiaaleille uusi muoto, mikä käytännössä tarkoitti rekrytointidiasarjan vanhan version uudistamista ja kokonaan uuden informaatiomateriaalin luomista. Asiasisältö suunniteltiin kohderyhmille sopivaksi ja erityistä huomiota kiinnitimme tuotoksiemme houkuttelevuuteen, informatiivisuuteen, selkeyteen ja johdonmukaisuuteen.</p> <p>Rekrytointidiasarjan tavoitteena on lisätä PHSOTEY:n myönteistä yrityskuvaa, herättää työnhakijoiden mielenkiintoa ja tuoda esille monipuoliset työllistymismahdollisuudet. Informaatiomateriaalin tavoitteena on auttaa kliinisen kemian laboratorioon harjoitteluun tulevaa bioanalyttikko-opiskelijaa orientoitumaan tulevaan harjoittelujaksoon, tarjota tietoa työpaikan käytännöistä, tutustuttaa työpisteisiin, antaa tietoa työtehtävistä ja edesauttaa harjoittelun tavoitteiden asettamista.</p> <p>Rekrytointidiasarjan avulla uusien työntekijöiden rekrytoiminen tehostuu ja samalla se lisää yrityksen vetovoimaisuutta työnhakijoiden keskuudessa. Harjoitteluun orientoiva informaatiomateriaali auttaa opiskelijaa hahmottamaan paremmin harjoittelupaikan kokonaisuutena, mikä edistää olennaisiin asioihin keskittymistä ja oppimista.</p>	
<p>Avainsanat</p>	<p>harjoittelu, informaatiomateriaali, perehdyttäminen, PHSOTEY, rekrytointi, työhyvinvointi,</p>

Authors Title	Sari-Johanna Järvinen, Satu Rinne The Slideshow of Recruitment for the Laboratories of Päijät-Häme Social and Health Care Group, in Southern Finland and Information Material to the Orientation for Practicing
Number of Pages Date	52 pages + 4 appendices 11 April 2013
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Biomedical Laboratory Science
Instructors	Sirkka-Liisa Viiala, Head Nurse Riitta Lumme, Principal Lecturer
<p>Our final project consists two separate outputs. In the first stage, we made a slideshow for the recruitment process of the centre medical services of Päijät-Häme Social and Health Care Group (PHSOTEY), Southern Finland. It will be used for the presentation of the laboratory operations and services at trade fairs and schools. In the second stage, we produce an information package. It is for the biomedical laboratory science students who will practice in the clinical chemistry laboratory of PHSOTEY.</p> <p>We made two substantial outputs, so our final project was a functional study. The starting point for the outputs was to create a new form for the presentation of laboratory operations and services. We renewed the old slideshow for the recruitment process and created a completely new slideshow. We designed the content of the outputs so that it would be suitable for target groups. We paid special attention to the attractiveness, informativeness, clarity and coherence of the presentation.</p> <p>The slideshow for the recruitment process presents the PHSOTEY as a good employer and introduces its different laboratories. The aim of the slideshow is to increase a positive corporate image of PHSOTEY, increase the interest of job seekers and bring out various employment opportunities. The aim of the information package is to produce information for biomedical laboratory science students. It helps the students to orientate to the upcoming work placement. It also provides information on the practices of the workplace, introduces the workstations, provides information on the tasks and helps to set the objectives of the work placement.</p> <p>The recruitment process of new employees is more effective thanks to our new slideshow. At the same time it will increase the attractiveness of the company among job seekers. The information package helps the student to identify the whole work placement better, which promotes concentration and learning.</p>	
Keywords	information package, PHSOTEY, practice, orientation, recruitment, well-being at work

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	2
3	Rekrytoiminen ja työhyvinvointi	3
3.1	Rekrytoimisen monet mahdollisuudet	3
3.2	Työ- ja opiskeluhyvinvoinnin merkityksen ymmärtäminen	4
4	Opiskelijoiden perehdyttäminen ja työelämäharjoittelu	5
4.1	Perehdyttäminen ja ohjaaminen työelämässä	5
4.2	Opiskelijoiden työelämäharjoittelu osana ammatillista kehittymistä	6
5	Rekrytointidiasarjan ja orientoivan informaatiomateriaalin suunnittelun työvälineet	7
5.1	Esityksen suunnittelu	8
5.2	Visuaalisen suunnittelun periaatteita	8
5.2.1	Signaali-kohina- suhde	9
5.2.2	Kuvien ja tekstin vuorovaikutus	9
5.2.3	Tyhjä tila	11
5.2.4	Kontrasti, toisto, tasaus ja läheisyys	11
5.2.5	Väri sommitteluelementtinä	13
5.2.6	Kaavioiden käyttö esityksessä	14
5.2.7	Animaatioiden käyttö	15
5.3	Vertailemisen kautta oma tuotos	16
6	Rekrytointidiasarjan ja informaatiomateriaalin toteuttamisen prosessi	17
6.1	Rekrytointidiasarjan pilottiversion työstäminen	19
6.2	Informaatiomateriaalin pilottiversion työstäminen	20
6.3	Palautteen hyödyntäminen ja tuotosten viimeistely	23
6.3.1	Rekrytointidiasarjan työelämäpalaute	23
6.3.2	Informaatiomateriaalin opiskelijapalaute	25
7	Tuotosten kuvaus	28
7.1	Rekrytointidiasarjan kuvaus	29
7.2	Informaatiomateriaalin kuvaus	38

8	Opinnäytetyön tuotosten arviointi	45
8.1	Rekrytointidiasarjan arviointi	45
8.2	Informaatiomateriaalin arviointi	46
9	Pohdinta	47
	Lähteet	50
	Liitteet	
	Liite 1. Palautelomake työelämän ohjausryhmälle	
	Liite 2. Palautelomake oman ryhmän opiskelijoille	
	Liite 3. Arviointilomake nuorisopuolen opiskelijoille	
	Liite 4. Yhteenveto opiskelijoiden antamasta arvioinnista	

1 Johdanto

Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveysyhtymän (PHSOTEY) toimialat ovat erikoissairaanhoido, sosiaali- ja perusterveydenhuolto sekä ympäristöterveydenhuolto. Lääketieteellisten palvelujen keskuksen toimialat ovat laboratoriotoinnot, kuvantaminen ja lääkehuolto. Laboratoriotointojen tulosalue jakautuu kliinisen kemian, kliinisen mikrobiologian, kliinisen neurofysiologian, patologian, kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen tulosyksiköihin. (Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveysyhtymä 2012.)

Opinnäytetyömme koostuu kahdesta erillisestä tuotoksesta. Ensimmäisessä vaiheessa teimme innovaatiotyönä PHSOTEY:n lääketieteellisen palvelujen keskukselle rekrytointidiasarjan, jota käytetään laboratoriotointojen esittelyyn muun muassa alan messuilla ja oppilaitoksissa. Työn toisessa vaiheessa teimme opinnäytetyönä kliinisen kemian laboratorioon tuleville bioanalyttikko-opiskelijoille harjoitteluun orientoivan informaatiomateriaalin.

Vilka ja Airaksinen (2003: 9, 51) kuvailevat kirjassaan, kuinka toiminnallisen opinnäytetyön tulisi tavoitella työelämässä tapahtuvaa käytännön toiminnan ohjeistusta ja opastusta. Toiminnalliselle opinnäytetyölle on tyypillistä, että tuotoksena syntyy jokin konkreettinen tuote.

Molempien tuotostemme lähtökohta oli luoda materiaaleille uusi muoto, mikä käytännössä tarkoitti rekrytointidiasarjan vanhan version uudistamista ja kokonaan uuden informaatiomateriaalin luomista. Asiasisältö suunniteltiin kohderyhmille sopivaksi. Tärkeää oli tuotosten hyödynnettävyys aiotussa käyttötarkoituksessa. Erityistä huomiota kiinnitimme tuotoksemme houkuttelevuuteen, informatiivisuuteen, selkeyteen ja johdonmukaisuuteen. Halusimme myös, että tuotoksemme erottuisivat edukseen muista vastaavista materiaaleista ja ne olisivat omaperäisiä.

Tässä raportissa tarkastelemme innovaatio- ja opinnäytetyömme tavoitteita ja esittelemme sitä keskeistä tietoperustaa, johon tuotoksemme nojautuvat. Toteutuksen lähtökohtia olivat visuaalisen suunnittelun teoria ja benchmarking. Benchmarkingista käytämme raportissa sanaa vertaileminen. Se on mielestämme parempi ilmaisu toimintamallille, jossa haetaan tietoa alan parhaiden toimijoiden vastaavista tuotteista, opitaan niistä ja hyödynnetään opittu oman tuotteen kehittämiseen (Niva – Tuominen 2005: 5).

2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveystieteiden lääketieteellisten palvelujen keskuksen käytössä aiemmin ollut rekrytointidiasarja oli tehty kiireellä ja sen tekemiseen oli osallistunut useampi eri henkilö. Resurssien vähyyden vuoksi esityksen johdonmukaisuuteen ja yhtenäisyyteen ei ollut kiinnitetty tarpeeksi huomiota. Työmme tarkoituksena on tehdä loogisesti etenevä tuotos, jossa jokainen laboratorio tuodaan esille samalla tavalla. Uuden rekrytointidiasarjan tavoitteena on lisätä myönteistä yrityskuvaa, herättää työnhakijoiden mielenkiintoa, tuoda esille monipuoliset työllistymismahdollisuudet ja antaa yhtenäinen kuva PHSOTEY:n eri laboratorioista. Pohdimme työpaikan vetovoimaisuutta lisääviä tekijöitä, joilla työnantaja erottuisi edukseen muista työnantajista. Yhdeksi tällaiseksi teemaksi nostimme työhyvinvoinnin, koska se lisää yrityksen positiivista imagoa. Kohderyhmä rekrytointidiasarjalle ovat uudet työntekijät ja valmistuvat bioanalyytikot.

Päijät-Hämeen keskussairaalaalla on nyt käytössä internetistä saatavilla oleva sähköinen infopaketti, johon on koottu harjoitteluun liittyvää yleistä tietoa sairaalaan tuleville terveysalan opiskelijoille. Työmme tarkoituksena on tuottaa erityisesti klinisen kemian laboratorioon harjoitteluun tuleville bioanalytikko-opiskelijoille suunnattu informaatiomateriaali. Tuotoksen tavoitteena on auttaa opiskelijaa orientoitumaan tulevaan harjoittelujaksoon, tarjota tietoa työpaikan käytännöistä, tutustuttaa työpisteisiin, antaa tietoa työtehtävistä ja edesauttaa harjoittelun tavoitteiden asettamista. Ensisijaisen tärkeää on tuoda esille työpaikan opiskelijamyönteisyys ja tieto siitä, että harjoittelu edistää opiskelijan ammatillista kehittymistä. Informaatiomateriaali lähetetään opiskelijoille sähköpostitse ennen harjoittelun alkua. Työharjoittelu kuuluu bioanalytiikan koulutusohjelmaan, joten informaatiomateriaalin sisältö mukailee Metropolia Ammattikorkeakoulun (2012a) ja Tampereen ammattikorkeakoulun (2012a) opintosuunnitelmiin kirjattuja tavoitteita. Kohderyhmä informaatiomateriaalille ovat työelämäharjoittelun aloittavat bioanalytikko-opiskelijat, joita pääsääntöisesti tulee Päijät-Hämeen keskussairaalan klinisen kemian laboratorioon Metropolia Ammattikorkeakoulusta ja Tampereen ammattikorkeakoulusta.

3 Rekrytoiminen ja työhyvinvointi

Rekrytointidiasarjaa varten selvitimme, millaista hyvän rekrytoinnin tulisi olla ja kuinka työhyvinvointi saadaan diasarjassa esille. Monipuolinen rekrytointiviestintä tuo haettavan työn esille mielenkiintoisena ja haastavana. Työyhteisö esitellään huippuosajana ja työympäristö turvallisen viihtyisänä. Koulutus, perehdyttäminen, työterveyshuolto, työhyvinvointipalvelut ja henkilöstöedut lisäävät rekrytoinnissa positiivista kuvaa työnantajasta. Opiskelijoiden käytännönharjoittelun ohjaaminen on parasta rekrytointia, mitä lähes jokainen pystyy tekemään, sillä on hyvä muistaa, että opiskelijat ovat mahdollisia tulevia työtovereita. (Surakka 2009: 51–56.)

3.1 Rekrytoimisen monet mahdollisuudet

Työ- ja elinkeinoministeriön teettämän tutkimuksen mukaan vuonna 2009 kuntasektorin rekrytoinnista lähes 60 % tapahtui suorien kontaktien ja omalle henkilökunnalle suunnatun ilmoittelun kautta. Rekrytoinnista 37 % tapahtui kuntasektorin yritysten omien internetsivujen kautta. (Tuomaala 2010.)

Kansainvälinen tutkimus rekrytoinnista tuo esille sen, ettei palkka enää pelkästään riitä houkuttimeksi uutta työpaikkaa hakiessa, vaan sen lisäksi halutaan vielä joustavaa työaikaa ja koulutusta. Tutkimuksen mukaan erityisesti Y -sukupolvi (alle 33 -vuotiaat) haluaa kehittyä työssään ja tulla huomioon otetuksi työpaikoillaan. Naiset arvostavat työpaikkoja, joissa on mahdollisuus tehdä lyhyempää työaikaa ja joissa pystytään suunnittelemaan työajat joustavasti. (Successfactors 2012.)

Vaahtio (2005: 11–13) muistuttaa, että rekrytointi on muutakin kuin tietyn vapaan työpaikan täyttämistä. Rekrytointi tulisi nähdä mahdollisuutena, jolloin uusi henkilö tulee yritykseen kehittymään ja kehittämään yritystä. Uusi työntekijä tuo osaamisensa mukana inhimillistä pääomaa ja itsensä, mikä loppujen lopuksi on kaikkein tärkein.

Yhtä ja ainoa oikeaa rekrytointikanavaa ei ole (Vaahtio 2005: 45), vaan kannattaa käyttää luovaa mielikuvitusta, mahdollisuuksien oivaltamista, ennakkoluulotonta toimintaa ja innovatiivisuutta (Markkanen 2005: 85). Oppilaitosten kanssa yhteistyötä tulee kehittää tietoisuuden, kirjallisella informaatiolla ja harjoittelun toteuttamisen ohjeistuksella (Surakka 2009: 47–48).

3.2 Työ- ja opiskeluhyvinvoinnin merkityksen ymmärtäminen

Työnantajan on tärkeää tuoda esille monia asioita rekrytoidessaan. Työnhakija haluaa sellaiseen paikkaan, jossa häntä arvostetaan ja hänellä on edellytykset hoitaa annetut työtehtävät. Puhutaan työhyvinvoinnista, mutta mitä se oikeastaan on?

Työterveyslaitoksen teettämän selvityksen mukaan työhyvinvointi määriteltiin seuraavasti:

Työhyvinvointi tarkoittaa turvallista, terveellistä ja tuottavaa työtä, jota ammattitaitoiset työntekijät ja työyhteisöt tekevät hyvin johdetussa organisaatiossa. Työntekijät ja työyhteisö kokevat työnsä mielekkääksi ja palkitsevaksi, ja heidän mielestään työ tukee heidän elämänhallintaansa.

Samassa tutkimuksessa työhyvinvointi liitettiin työntekijän työkyvyn ja osaamisen ylläpitämiseen, henkiseen hyvinvointiin ja jaksamiseen. Työn ergonomia ja työturvallisuus koettiin osana työhyvinvointia. Työhyvinvointi toteutui työntekijän mahdollisuutena koulutukseen ja työyhteisössä vaikuttamiseen. Yrityksen tasolla työhyvinvointi näkyi jo yrityksen brändissä: Se näkyi myös henkilöstöstrategiassa, johtamisessa ja työpaikan sosiaalisissa suhteissa. Työhyvinvointi sisältyi varhaisen tuen malliin ja sen toteutumisesta seurattiin työhyvinvointikyselyjen avulla. Työhyvinvoinnin toteuttaminen työpaikalla oli osa laatujärjestelmää, mikä koettiin suunnitelmallisena ja pitkäjänteisenä arjen työnä. Tutkimuksen mukaan se tarkoitti haasteisiin vastaamista ja tiukkaa suhtautumista väärinkäytöksiin. Työhyvinvointiin liittyi työterveyspalvelujen järjestäminen ja esimerkiksi liikunnan tukeminen. Se lisäsi työllisyyttä, työn sujuvuutta ja työn tuottavuutta. Työhyvinvointi oli työsuojelun tukemaa, se liittyi turvallisuuteen, työilmapiiriin ja johtamiseen. Työhyvinvoinnin järjestämisessä korostui yrityksen vastuu, mutta se edellytti vastuuta myös yksilöltä. Työhyvinvointi liitettiin moniin erilaisiin tekijöihin, mutta siitä huolimatta se ei ole kovin selkeää eikä siitä ole helppo saada kunnolla jäsentynyttä kuvaa. (Ravanti – Pääkkönen 2012.)

Työhyvinvointi lähtee jokaisesta työntekijästä itsestään, sillä kaikkien tulisi sitoutua kehittämään omaa osaamistaan. Työtehtävien ja työolojen muuttuessa jokaisen tulisi motivoitua ja olla valmis uudistumaan. (Vaahtio 2005: 21.) Kehityskeskusteluissa on helppoa kartoittaa työntekijän oman työn hallintaa, osaamista nykyisessä tehtävässä, osaamisen ylläpitoa, onnistumista työssään, halua kehittää itseään ja kiinnostusta lisätehtävien suhteen (Rauramo 2009; Surakka 2009: 49; Vaahtio 2005: 25).

Hyvä imago vetää puoleensa uusia työntekijöitä ja samalla se lisää yrityksen vetovoimaisuutta. Oman toiminnan kehittämisen, tuottavuuden parantaminen ja henkilökunnan onnistunut sitouttaminen ovat asioita, mitkä lisäävät yrityksen vetovoimaisuutta. Terveystuollon hyvässä työpaikassa työyhteisösuhteet ovat kunnossa, jokaisella on mahdollisuus osallistua yhteisiin päätöksiin, toiminnan kehittämisen suunnitteluun ja siellä vallitsee avoin vuorovaikutus. (Surakka 2009: 25, 27, 49.) Työn, työolojen, työyhteisön sekä yksilön työkyvyn ja hyvinvoinnin edistäminen ovat parhaimmillaan työhyvinvoinnin edistämistä, unohtamatta muutoksen turvallista hallintaa (Rauramo 2009).

4 Opiskelijoiden perehdyttäminen ja työelämäharjoittelu

Informaatiomateriaalimme tarkoituksena on valmistaa opiskelijaa tulevaan harjoitteluun, joten tässä kappaleessa käsittelemme perehdyttämistä ja työelämäharjoittelua. Sanonta ”harjoitus tekee mestarin” pitää paikkansa. Harjoittelu on keskeinen osa ammatillista opiskelua ja on tärkeää, että työharjoittelu sujuu kaikin puolin hyvin. Aluksi harjoittelija on epävarma, joten kunnollisella perehdyttämisellä oppiminen nopeutuu ja ammatillinen kehittyminen pääsee alkamaan. Terveystuollon ja hyvinvoinnin laitoksen (2011) internet-sivustolla voi tutustua sosiaali- ja terveystuollon terveyshuoltolain nojalla antamaan asetukseen potilasturvallisuudesta. Säädöksen 4 kohdassa tuodaan esille sekä henkilöstön perehdyttäminen että opiskelijoiden koulutus ja ohjaaminen osana laadukasta ja turvallista toimintaa. Työturvallisuuslain (738/2002) 14 momentissa veloitetaan työnantaja huolehtimaan riittävästä perehdyttämisestä työhön, työolosuhteisiin, työmenetelmiin ja työvälineisiin.

4.1 Perehdyttäminen ja ohjaaminen työelämässä

Perehdyttäminen on sekä uuden työntekijän että uuden harjoittelijan tutustumista työtehtäviin, työolosuhteisiin, työympäristöön ja työtovereihin. Henkilökohtaisen ohjauksen ja keskustelujen lisäksi perehdyttämistä voidaan tehdä sekä kirjallisin että sähköisin perehdyttämisoppain. Yleinen perehdyttämisohjelma sisältää organisaation rakenteen, arvot, vision, strategian, toiminnan tavoitteet, ohjeet, säännöt, määräykset, periaatteet, henkilöstöpalvelut, työterveyshuollon, sairaus- ja poissaolot, palkka-asiat, vapaa-ajan toiminnan, lait ja asetukset. (Surakka 2009: 72, 76.)

Harjoittelijoiden perehdyttäminen on käsityömäistä, joten sitä voidaan nimittää Kupiaksen ja Peltolan (2009: 36–37, 76–81, 103, 117) mukaan ”vierihoitoperehdyttämiseksi”. Siinä tulokas oppii seuraamalla kokeneemman työntekijän työskentelyä ja siirtyy itse pikku hiljaa tekemään työtä. Tällöin perehdyttäminen on yksilöllistä ja tulokkaalle pystytään nimeämään vastuuhenkilö, jonka tehtävänä on opettaa ja saada tulokas tuntemaan itsensä tervetulleeksi. Vaikka vastuuhenkilö on nimetty, on hyvä muistaa, että kukaan ei opi työelämässä yksin, vaan koko työyhteisön on tärkeää osallistua perehdyttämiseen luomalla kannustava ja turvallinen ilmapiiri. Ihanteellista olisikin, jos jokainen voisi kokea olevansa vastuussa uuden tulokkaan perehdyttämisestä, jolloin kaikille osapuolille tarjoutuisi samalla mahdollisuus oppimiseen ja kehittymiseen. Tulokkaan ulkopuolisuudesta voi aluksi olla jopa hyötyä, sillä hän tarkastelee uusin silmin työtapoja ja käytäntöjä, joita ehkä tulisikin päivittää. Tulokkaan saama yhteydenotto työnantajan taholta ennen töiden alkamista luo turvallisuutta ja hän pystyy paremmin hahmottamaan työpaikan kokonaisuuksia, jolloin olennaisten asioiden oppiminen nopeutuu.

4.2 Opiskelijoiden työelämäharjoittelu osana ammatillista kehittymistä

Ammattitaitoa edistävä harjoittelu on olennainen osa ammattikorkeakoulututkintoa ja sen tavoitteena on tukea opiskelijan ammatillista kehittymistä. Harjoittelu toteutetaan ohjatusti perehdyttämällä opiskelija erityisesti ammattiaineopintoihin pohjautuviin keskeisiin käytännön työtehtäviin ja omien taitojen ja tietojen soveltamiseen työelämässä. (Metropolia Ammattikorkeakoulu 2012b.)

Työelämäyhteistyön ansiosta ammattikorkeakoulusta valmistuu asiantuntijoita työelämän tarpeisiin. Yhteiset projektityöt, opinnäytetyöt ja harjoittelujaksot edesauttavat opiskelijoita saamaan todellisuuteen perustavan käsityksen työelämän vaatimuksista. Samalla se motivoi opiskelijoita ja lisää heidän osaamistaan. Työelämäharjoittelun kautta monelle avautuu työllistymismahdollisuus opiskelun jälkeen. (Tampereen ammattikorkeakoulu 2012b.)

Joensuun yliopistossa tehdyssä työssäoppimista ammatillisissa perusopinnoissa käsittelevässä tutkimuksessa opiskelijat arvioivat itse, että heidän ammatillinen osaaminen parani kokonaisuutena työssäoppimisen aikana. He arvioivat osaavansa parhaiten työelämässä tarvittavia sosiaalisia taitoja, erityisesti yhteistyötaitoja. Opiskelu työpaikoilla oli motivoivampaa kuin oppilaitoksissa ja omasta mielestään he oppivat enemmän työ-

elämässä. Opiskelijat luottivat omiin oppimiskykyihinsä ja heidän valmiudet työn suunnitteluun ja kehittämiseen paranivat, mikä samalla loi luottamusta tulevaisuuteen. Työssäoppimisen onnistumiseen vaikuttivat opiskelijoiden mielestä: mukavat työtoverit, oppimisympäristön tasavertaisuus, työyhteisöön kuulumisen tunne ja ainutlaatuisuuden kunnioittaminen. (Väisänen 2003: 168–171.)

5 Rekrytointidiasarjan ja orientoivan informaatiomateriaalin suunnittelun työvälaineet

PowerPoint on työkalu, joka on tarkoitettu näyttämään visuaalista informaatiota, joka auttaa puhujaa kertomaan tarinansa, esittämään kantansa, todistamaan väitteensä ja tempaamaan yleisön mukaansa. Tekstinkäsittelyohjelmat ovat kirjallisten dokumenttien luomista varten. (Reynolds 2009: 69.) Parhaimmillaan esitysgrafiikan – PowerPointin – avulla voidaan tuottaa ilmaisullisesti rikasta, esteettisesti miellyttävää, havainnollista ja helposti omaksuttavaa aineistoa. Molemmat tuotokset perustuvat näihin hyvän esitysgrafiikan ominaisuuksiin, sillä tavoitteenamme on mieleenpainuva ja muista materiaaleista edukseen erottuva diasarja. Voimme vaikuttaa katsojaan monin graafisin keinoin: värien ja tehosteiden, erilaisten kuvioden, fonttien, taulukoiden ja asetelujen avulla. Havainnollistaminen voidaan toteuttaa muun muassa sisällyttämällä esitykseen runsaasti kuvamateriaalia ja käytännönläheisiä sovellusesimerkkejä sekä esittämällä tunnusluvut (tässä työssä tutkimusmäärät) graafisina kuvaajina. Havainnollistamisella tarkoitetaan kaikkea sitä, minkä avulla pyritään lisäämään sanoman ymmärrettävyyttä, kiinnostavuutta ja houkuttelevuutta. Havainnollistamalla teoreettinen, käsitteellinen ja abstrakti tieto voidaan muuttaa paremmin vastaanotettavaksi ja ymmärrettäväksi. Tietotulvan sijasta pyrimme priorisoimaan ja tiivistämään kohderyhmällemme kiinnostavimmat asiat. Tehokas diaesitys muodostaa hyvän ”tarinan”, mikä tarkoittaa johdonmukaisesti etenevää kokonaisuutta. (Lammi 2009: 24, 29, 56–57.)

Materiaalien vertaileminen lähtee siitä, että ymmärrämme oman työmme kokonaisuuden, jolloin muiden vastaavien töiden ymmärtäminen on helpompaa ja pystymme saamaan heiltä virikkeitä ja oppimaan uusia näkökulmia asioihin (Karlöf – Lundgren – Edenfeldt 2003: 134).

5.1 Esityksen suunnittelu

Suunnittelun ajatellaan yleisesti tapahtuvan vasta loppuvaiheessa, ikään kuin lähes valmiin työn koristeluna jälkeenkäin. Suunnittelu tulee kuitenkin ottaa mukaan prosessiin jo aivan alkuvaiheessa. Suunnittelu on tapa järjestää informaatiota asioiden selkiyttämiseksi. Suunnittelun maailmassa jokaiseen ongelmaan löytyy useita ratkaisuja, joista sopivin on löydettävissä kuhunkin tapaukseen kerättyjen tietojen perusteella. Suunnittelu on tietojen valintojen tekemistä siitä, mitä otetaan mukaan ja mitä jätetään pois. Suunnittelun tavoitteena on luoda yksinkertaisia materiaaleja, joiden suunnittelussa on selkeät prioriteetit. Yksinkertaisuus voidaan saavuttaa karsimalla epäoleellisia elementtejä. Suunnittelun tarkoituksena on tehdä viestinnästä mahdollisimman helppoa, selkeää ja ymmärrettävää yleisön kannalta. Yhtenäinen visuaalinen teema pitää pyrkiä luomaan ilman kuluneita, paljon käytettyjä ohjelmiston oletusmalleja. (Reynolds 2009: 117, 120, 163, 179.)

Suunnittelun alkuvaiheesta lähtien on tarpeellista kohdistaa sanoma juuri oikealle kohderyhmälle. Kun muistettava aineisto paloitellaan sopivan kokosiin osiin eli luodaan mieltämisyksiköitä, mieleen painaminen tehostuu. Vain yksi perusidea diaa kohti on edellytys selkeän esityksen syntymiselle. (Lammi 2009: 130.) Usein PowerPointesityksissä juuri tämän rajoituksen unohtaminen on syy tiedolliseen ylikuormitukseen. Asian ollessa tuttu mieltämisyksiköiden laajuus on suurempi kuin asian ollessa aivan uusi, joten asiantuntijayleisölle asiat voidaan esittää huomattavasti monimutkaisemmin kuin vasta-alkajille. (Lammi 2011: 25.)

5.2 Visuaalisen suunnittelun periaatteita

Ulkoisilla keinoilla voidaan edesauttaa sanoman välittymistä. Hyvälle esitysmateriaalille on ominaista harmonia, yhtenäisyyden tunne, joka on saavutettavissa graafisen suunnittelun avulla: värimaailman, layoutin ja annostelun hallinnalla. Kirjallisuudessa esteettinen sommittelu määrittää muun muassa siten, että se sisältää riittävästi toisteisuutta ja tarpeellisen määrän poikkeamia säännöstä. (Hatva 2002: 15.) Taitto eli layout määrittelee julkaisun ulkoasun. Taittoa tehtäessä pyritään sommittelemaan tekstit, kuvat ja muut elementit tasapainoisesti ja miellyttävästi. (Keränen – Lamberg – Penttinen 2001: 53.) Ensivaikutelma on tärkeä. Aloitussivulta pitäisi ensisilmäyksellä selvittää, mistä on kysymys. Etusivulla esitetyn logiikan tulee jatkua myöhemminkin, sillä tiettyjen

asioiden tulee olla samalla paikalla ja sovittujen värien säilytettävä merkityksensä kautta linjan. (Hatva 2002: 15–16.)

5.2.1 Signaali-kohina- suhde

Teknisemmiltä aloilta tuttu käsite on sovellettavissa myös visuaaliseen suunnitteluun ja viestintään. Diassa signaali-kohina- suhde on määriteltävissä oleellisten ja epäoleellisten elementtien suhdeluksi. Tavoitteena on saada tämä suhdeluku mahdollisimman suureksi. Liiallinen ja epäoleellinen visuaalinen kuormitus estää sanoman välittymistä. Kuvat ja otsikot voivat olla tulkinnanvaraisia tai dioissa voi olla turhia tehosteita, jotka eivät edistä sanoman välittymistä. Jos jotain voi poistaa visuaalisen sanoman kärsimättä, kannattaa harkita kyseisen elementin poistamista. (Reynolds 2009: 122.) Grafiikkaohjelmien valmiissa teemoissa ja suunnittelumalleissa on paljon näitä ylimääräisiä elementtejä, jotka pienentävät esityksen varsinaiselle sisällölle varattua tilaa (Lammi 2009: 59).

5.2.2 Kuvien ja tekstin vuorovaikutus

Visuaalisuus on kuvien käyttämistä viestinnän tehostamiseksi. Kuvien käyttö helpottaa tärkeiden asioiden tunnistamista ja muistamista. Parhaassa tapauksessa kuvia ja sanoja käytetään yhdessä siten, että ne tukevat samaa informaatiota. (Reynolds 2009: 132.) Kuvien avulla voidaan konkretisoida abstraktia ja käsitteellistä tietoa. Esimerkiksi teoriaosuuden jälkeen on hyvä antaa käytännönläheinen kuvallinen sovellusesimerkki. (Lammi 2009: 57.) Esitystä suunniteltaessa on pohdittava, esiintyykö dioissa sellaista tietoa, joka on esitetty kirjallisesti, mutta jonka voisi korvata kuvalla tai graafisella elementillä. Nykyaikaisilla diaesityksillä on enemmän yhteistä elokuvan ja sarjakuvan kuin kirjallisten dokumenttien kanssa. Puhutun esitelmän on kerrottava tarina, jota kuvat osaltaan tukevat. Esityksen verbaalinen sisältö tulee suurimmaksi osaksi puheen kautta. (Reynolds 2009: 25, 68, 135.) Runsaasta tekstistä koostuvat diaesitykset ovat esimerkki tehottomasta viestin välitystavasta. Yleisö ryhtyy lukemaan tekstiä ja yrittää samalla kiinnittää huomiota esiintyjän puheeseen, mutta ei onnistu keskittymään kunnon kumpaankaan. (Lammi 2009: 122.)

Ihmiset ovat tunteellisia. Pelkät kylmät faktat eivät riitä, vaan ihmiset on saatava tuntemaan jotakin. Kuvat ovat yksi tapa auttaa yleisöä ymmärtämään asiat paremmin ja

tuntemaan emotionaalinen yhteys sisältöön. Ihmiset muodostavat emotionaalisia yhteyksiä toisiin ihmisiin, eivät abstraktioihin. (Reynolds 2009: 78.) Kuvamateriaalin avulla yleisö tavoitetaan tunnetasolla tehokkaammin kuin pelkästään tekstimuotoista materiaalia käyttämällä (Lammi 2009: 148).

Puhe ja kuva ovat yhdessä enemmän kuin kumpikaan yksin (Lammi 2009: 126). Viestin ymmärtämistä ja oppimista edesauttaa, kun toisiaan täydentävää kuvallista ja sanallista aineistoa käytetään yhtä aikaa (Lammi 2011: 25). Tekstillä ja kuvalla on kuitenkin turha kertoa täsmälleen samat asiat – on mielenkiintoisempaa, että kuvan avulla esitetään tekstin aihe hieman toisenlaisesta näkökulmasta (Keränen ym. 2001: 188). Kuvan kykyä kertoa enemmän kuin teksti tulisi käyttää varsinkin digitaalisessa viestinnässä, jossa pitkien tekstien lukeminen on hankalaa (Hatva 2002: 113, 117).

Diaesitys tulee mieltää kokonaisuudeksi myös kuvia valittaessa. Diaesityksessä yksittäisten diojen kuvien tulisi sopia sekä tyylillisesti että värityksellisesti yhteen. (Lammi 2009: 154.) Kuvien muokkauksessa sovelletaan rajaamiseen ja sommitteluun liittyviä sääntöjä. Rajaamisella pyritään tehostamiseen, kohdentamiseen ja kontrastin tuottamiseen. Kuvan liikesuunta puolestaan vaikuttaa dian yleisilmeeseen (ihmisen katse tai objektin kuviteltavissa oleva liikesuunta). (Lammi 2009: 156–157.)

Diaesityksissä tulee käyttää laadukkaita kuvia (Reynolds 2009: 179). Otimme paljon valokuvia ja harkitsimme tarkkaan, mikä tai mitkä kuvat soveltuvat parhaiten kuhunkin diaan. Pyrimme kuvillamme tukemaan diasarjan yhtenäisyyttä. Kuvien tekninen laatu, terävyys, oikea kontrasti ja valoisuus olivat itsestäänselvyksiä kuvia valitessamme. Omien valokuvien lisäksi saimme kuvia vapaasti käytettävissä olevista internet-kuvapankeista (Lahden Sibeliustalo; Finlandia-klubi 2012; Lakes). Näiden kuvapankkien kuvia käytimme rekrytointidiasarjassa viimeisen dian tunnelman luomiseen.

Fontin käyttökelpoisuutta arvioitaessa sen luettavuus on esitysgrafiikassa tärkeä ominaisuus. Luettavuudella tarkoitetaan lukemisen sujuvuutta sekä kirjasintyyppien eri merkkien erottuvuutta toisistaan. Esitysgrafiikkaan sopii parhaiten yksinkertainen ja pelkistetty fontti. Groteskia kirjasintyyppiä pidetään toimivana juuri näyttöruudulta luettuna. (Lammi 2009: 87.) Groteskia kirjasintyyppiä ovat rekrytointidiasarjan Calibri ja informaatiomateriaalin Arial. Esitysgrafiikassa suositellaan käytettävän korkeintaan kahta fonttia. Eri fontteja käytettäessä niillä tulee olla selkeästi erottuva käyttötarkoitus. (Lammi 2009: 90.) Informaatiomateriaalin muistikirja-sivulle valitulla fontilla (Lucida

Handwriting) pyrimme luomaan vaikutelman opiskelijan itsensä kirjoittamista muistiinpanoista. Pistekoko 24–30 pt on suositeltava keskiarvo esitysgrafiikassa käytettäväksi (Lammi 2009: 93, 126). Tästä ohjeesta jouduimme esimerkiksi kuvatekstien suhteen joustamaan (14 pt) muiden sommittelusääntöjen takia.

5.2.3 Tyhjä tila

Tyhjällä tilalla on tarkoitus ja sen käyttö tekee diojen suunnittelusta kiinnostavamman. Tyhjä tila antaa elementeille, tekstille ja grafiikalle niiden tehon. Täyteen ahdettujen diojen sijasta on parempi jakaa sisältö useampiin dioihin, joissa aktiivinen tyhjä tila auttaa ohjaamaan katsetta dian tärkeimpiin elementteihin. Tyhjä tila antaa dioille järjestystä ja selkeyttä. Dian rakenteen tärkeät ja vähemmän tärkeät voidaan erottaa toisistaan elementtien selkeän hierarkian ja tasapainon avulla. (Reynolds 2009: 145–146, 148, 163.) Myös objektien ryhmittelyn avulla osoitetaan asioiden hierarkia ja yhteenkuuluvuus, kuten esimerkiksi otsikon ja alaotsikon suhde toisiinsa sekä kuvatekstin yhteys kuvaan (Lammi 2009: 115). Dian rakenne voi olla epäsymmetrinen tai symmetrinen: Epäsymmetriset rakenteet ovat epämuodollisempia ja dynaamisia, symmetriset rakenteet ovat staattisempia, muodollisempia ja vakaampia. (Reynolds 2009: 163.) Sommittelusääntöjen avulla diasta saadaan esteettisesti miellyttävä ja helpommin ymmärrettävä. Esteettisyyden osatekijäksi mielletty tasapaino ei kuitenkaan välttämättä tarkoita täydellistä symmetriaa. (Lammi 2009: 103.)

5.2.4 Kontrasti, toisto, tasaus ja läheisyys

Kontrasti, toisto, tasaus ja läheisyys ovat neljä ”suurta” käsitettä, joiden soveltaminen diojen suunnitteluun voi auttaa tekemään tyydyttävämpää ja tehokkaampaa esitysgrafiikkaa. Kontrasti on yksi tehokkaimmista suunnittelukäsitteistä: Mitkä tahansa kaksi elementtiä voidaan saattaa kontrastiin keskenään. Kontrastia käyttämällä on mahdollista luoda suunnittelumalli, jossa on yksi selvästi hallitseva kohde. Heikko kontrasti ja elementtien likipitään sama painoarvo hämmentää katsojaa. Vahva kontrasti herättää mielenkiinnon ja auttaa ymmärtämään kuvaa. (Reynolds 2009: 153.)

Kontrastia kannattaa hyödyntää kaikessa opetus- ja esittelymateriaalin suunnittelussa. Kontrasti voidaan saavuttaa värin, kokoeron, poikkeavan muodon tai objektien välisten etäisyyksien avulla. Kontrasti onnistuu parhaiten noudattamalla pelkistettyä ja yksinker-

taista linjaa. Värikkäät ja kuviolliset taustat ovat huonoja siksi, että ne eivät tuota tarpeeksi kontrastia. Kokoon perustuva kontrasti auttaa hahmottamaan diassa olevien elementtien välisen hierarkian. (Lammi 2009: 111–112.)

Paras kontrasti saadaan aikaan täysin mustalla tai valkoisella taustalla, jolla muut sävyt erottuvat täydellisesti. Koska värit vaikuttavat toisiinsa, värillisen taustan käyttö vaatii siihen rinnastettavien värien osalta enemmän vaihtoehtojen tutkimista. (Lammi 2009: 63.)

Toiston periaate tarkoittaa samojen tai samanlaisten elementtien käyttämistä useaan kertaan samassa esityksessä. Tiettyjen suunnittelulementtien toistaminen diasarjassa luo yhtenäisen ja johdonmukaisen vaikutelman. Esimerkiksi yhdenmukaiset taustat, fontit, värit, symbolit ja tilankäyttö lisäävät yhtenäisyyttä. Liiallista toistoa on kuitenkin varottava, koska se alkaa nopeasti kyllästyttää. Informaatioidiasarjassa symbolien, muistikirjan ja kynän toistolla on vahvempi vaikutus, kun niiden paikat vaihtuvat toisiinsa sisällön mukaan. Tällaisten muutosten tulee kuitenkin olla hienovaraisia, jotta ne eivät häiritse pääsanomaa. (Reynolds 2009: 155.)

Elementtien tasaus selkiyttää ja ryhdistää diaesitystä. Objektien tasaaminen jonkin selkeän periaatteen mukaisesti antaa viimeistellyn vaikutelman. (Lammi 2009: 116.) Mikään diassa oleva elementti ei saisi näyttää sattumanvaraisesti sijoitetulta. Tasaus pyrkii samassa diassa olevien elementtien yhdenmukaisuuteen. Jos elementtien tasaus jää hieman epätarkaksi, diat näyttävät harrastelijamaisilta ja ”epäsiisteiltä”. Tasaus vaikuttaa myös helppolukuisuuteen. (Reynolds 2009: 157.) Tekstielementtien reunojen johdonmukainen tasaus samaan linjaan on katsojan kannalta huomattavasti miellyttävämpi kuin sattumanvaraisesti sijoitellut otsikot ja tekstikehykset (Lammi 2009: 98). Vierekkäin sijaitsevat tekstikehykset ja kuvat tasataan ala- tai yläreunoistaan. Allekkain olevien elementtien vasemmat tai oikeat reunat tasataan. Peräkkäin sijaitsevien objektien välimatkat säädetään yhtä suuriksi. Suuret objektit tasataan suhteessa diaan, esimerkiksi taulukko vaakasuunnassa dian keskelle. (Lammi 2009: 116.)

Läheisyys tarkoittaa dian elementtien välimatkaa toisiinsa. Tämän periaatteen mukaan toisiinsa liittyvät kohteet tulee ryhmittää lähekkäin siten, että katsoja näkee ne ryhmänä eikä joukkona toisiinsa liittymättömiä elementtejä. Katsojan tulee nähdä selkeästi, mikä kuvateksti liittyy mihinkin kuvaan tai kaavioon. (Reynolds 2009: 157.)

Luetelmien avulla voidaan tiivistää ja ryhmitellä asioita. Luettelo sopii laajemmasta kokonaisuudesta tehdyn tiivistelmän sekä kokonaisuuden osien esittämiseen tai kuvaamaan lineaarisesti etenevää ilmiötä (Lammi 2009: 99). Diasarjoissamme esimerkiksi yhteenvedot tutkimuksista ovat selkeyden ja luettavuuden vuoksi esitetty luettelamuodossa. Suunnitteluoppaiden mukaan luettelua kannattaa käyttää harkiten, jotta yleisö ei kyllästy niihin (Reynolds 2009: 131).

5.2.5 Väri sommitteluelementtinä

Väri on yksi tärkeimmistä taiteellisista sommitteluelementeistä, ja se on myös viestinnän suunnittelussa voimallinen tehokeino. Sen avulla voidaan luoda esitykselle tunnistettavuutta, parantaa luettavuutta, painottaa ja erotella sisältöjä sekä ilmaista tunnelmia. Värien jatkuvuus sivulta toiselle on edullista katsojan keskittymisen kannalta. Valkoista taustaa on varmintä käyttää silloin, kun aineistossa on runsaasti värivalokuvia, silloin niiden värit pääsevät paremmin oikeuksiinsa. (Hatva 2002: 42, 68, 71.) Yksivärinen kuvioimaton tausta ilman ylimääräisiä grafiikkaelementtejä on useimmiten toimivin. Diojen taustassa ei saisi olla mitään, mikä kilpailee huomiosta varsinaisen asian kanssa. (Lammi 2009: 58.)

Väreillä on merkittävä epäsuora vaikutus katsojan kokemuksiin. Jos yleisvaikutelma on miellyttävä, sisällöstä muodostettu mielikuva on positiivinen. Värillisyyttä koetaan yleensä miellyttävämmäksi kuin mustavalkoisuus. Esteettistä väri-ilmaisua voidaan tavoitella värien tietynlaisen järjestyksen, harmonian avulla. (Hatva 2002: 74, 76.) Oikein valitut värit tehostavat viestintää. Vastaavasti huolimattomat valinnat voivat tuottaa väriyhdistelmiä, joilla estetään sanoman välittymistä. Väri ohjaa katsetta. Tätä voidaan hyödyntää suunnittelussa, kun halutaan korostaa tärkeitä asioita ja suunnata käyttäjän huomiota. Punaisen lisäksi myös muut kirkkaat ja puhtaat värit ovat tehokkaita huomion kiinnittäjiä. Korostus- ja tehostevärien käytön on kuitenkin oltava johdonmukaista ja tiettyä väriä tulee käyttää aina samaan tarkoitukseen. (Lammi 2009: 66, 68–69.) Yhden diaesityksen sopiva värimäärä on 3-5 väriä. Samasta väristä voidaan käyttää erilaisia vaaleusasteita. Hyvässä diaesityksessä otetaan huomioon myös värisokeus: Olennaisia asioita ei pidä pyrkiä osoittamaan punaisen, sinisen ja vihreän eroilla. (Lammi 2011: 127.)

Värivalintoja tehtäessä tulee huomioida kohderyhmä, esiintyjän itsensä edustama yritys tai yhteisö sekä esityksen sisältö (Lammi 2009: 66). Kun asiakkaana on organisaatio

tai yritys, tilaustyön visuaalisen suunnittelun lähtökohdaksi voidaan ottaa tilaajan liike-merkki ja sen värimaailma (Keränen ym. 2001: 166). Diaesitykset ovat osaltaan rakentamassa yrityksen julkisuuskuvaa, joten graafinen ohjeistus on syytä ottaa huomioon myös diaesityksissä (Lammi 2011: 25). Rekrytointidiasarjamme päävärit ovat vihreä ja harmaa, jotka ovat PHSOTEY:n organisaation graafiset tunnusvärit.

Väreillä on eri maissa ja kulttuureissa jonkin verran toisistaan poikkeavia merkityksiä, värit vaikuttavat katsojaan ja luovat mielleyhtymiä. Kirjallisuudesta löytyy lukuisia tulkin-toja värien merkityksestä ja versioita värien luokittelusta. Terveystieteiden verk-kosivuilla harmaata ja vihreää on luonnehdittu kuvion 1 esittämällä tavalla. Diasarjam-me värit siis viestivät tyyneyttä, käytännöllisyyttä, asiantuntevuutta, vakautta ja korkeaa työmoraalia, ja siksi ne soveltuvat hyvin käytettäväksi terveydenhuollon ammattilaisten rekrytoinnissa.

	Värin tuottama mielikuva
HARMAA	<ul style="list-style-type: none"> • suojaväri • tyyne, käytännöllinen • korkea työmoraali • viestii asiantuntevuudesta, virallisuudesta
VIHREÄ	<ul style="list-style-type: none"> • vakaa, rauhallinen • kuvastaa korkeaa moraalia • rauhoittaa • parantaa muistia

Kuvio 1. Harmaan ja vihreän värien luonne (Terveystieteiden verkko).

5.2.6 Kaavioiden käyttö esityksessä

Hyvä tapa lukujen ja määrien esittämiseen on havainnollistaa ne graafisen kuvaajan avulla. Kaavakuvien avulla voidaan myös kuvata asioiden etenemistä, rakenteita, asioiden välisiä suhteita ja vaikutuksia. (Lammi 2009: 57.) Graafinen kuvaaja auttaa tiedon kokoamisessa ja tiivistämisessä, kun tekstin määrää on pakko rajoittaa (Hatva 2002: 123). Rekrytointidiasarjassamme graafista kuvaajaa (ympyräkaavio) on käytetty

laboratorioiden tutkimusmäärien esittämiseen. Lääketieteellisten palvelujen keskuksen toimintojen jakautuminen on esitetty organisaatiokaavion avulla.

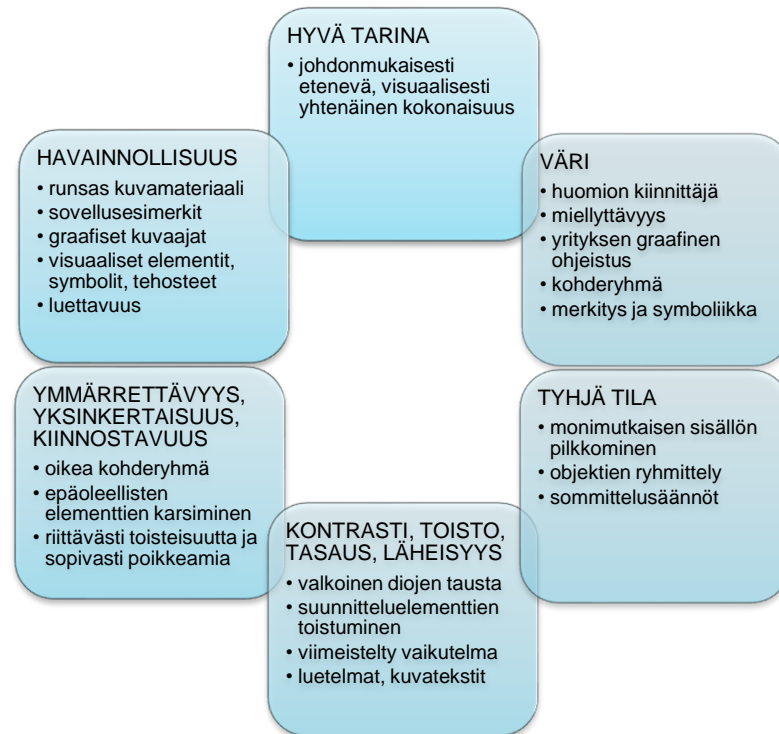
Yleisimmät kaaviotyypit ovat viiva-, pylväs- ja ympyräkaavio, joista on olemassa useita muunnelmia. Esitystilanteissa käytetään hyvin yleisesti pylväskaaviota, joka herättää luonnostaan miellelyhtymän määrästä. Kaavion pylväät kuvaavat yksittäisiä arvosarjoja ja sarjojen keskinäisiä suhteita. Toinen peruskuvaaja on viivakaavio, joka muodostuu koordinaatistoon merkittyjen pisteiden kautta piirretystä viivasta tai useista viivoista. Viivan kulku havainnollistaa muutosta, kehityssuuntaa sekä näiden vaihtelua. (Lammi 2009: 185–186, 192.)

Ympyräkaavio (piirakkakaavio, sektorikaavio) on graafinen kuvaaja, jossa ympyrä mielletään kokonaisuudeksi (100 %) ja ympyrän sektorit eli viipaleet kuvaavat yksittäisten luokkien osuutta kokonaisuudesta (Lammi 2009: 196). Sektorit suositellaan sijoitettavaksi suuruusjärjestykseen ja niitä saisi olla enintään 6 kappaletta. Tarvittaessa pienimmät luvut voidaan laskea yhteen luokaksi ”Muut”. (Lammi 2011: 57, 59.) Yleisen käytännön mukaisesti viipaleiden piirtäminen aloitetaan klo 3:sta ja ne kiertävät vastapäivään suurimmasta pienimpään (oikea yläneljännes on ympyrän tärkein osa). Toisen käytännön mukaan viipaleiden piirtäminen aloitetaan klo 12:sta ja ne kiertävät myötäpäivään suurimmasta pienimpään (länsimaisen ihmisen lukusuunta). (Lammi 2009: 196.) Rekrytointimateriaalissamme käytimme jälkimmäistä tapaa.

5.2.7 Animaatioiden käyttö

Esitysgrafiikkaohjelmien animaatioilla tarkoitetaan esimerkiksi diojen vaihtumiseen ja tekstien näyttämiseen liittyviä tehosteita. Animaatiotehosteita voidaan määritellä myös diassa oleville yksittäisille objekteille. Animaatioita käytetään muun muassa huomion kiinnittämiseen, muutoksen korostamiseen ja prosessin kulun havainnollistamiseen. Käyttö pelkästään hovin vuoksi on kyseenalaista. Diojen vaihtumistehosteita voidaan käyttää liikevaikutelmien luomiseen. Parhaassa tapauksessa animaatioiden avulla on mahdollista edistää viestin välittymistä, mutta harkitsemattomasti käytettynä niiden tuottama lopputulos on rasittava. (Lammi 2009: 135, 139.)

Diasarjojemme visuaalisessa toteutuksessa käytetyt ratkaisut on esitetty tiivistetysti kuviossa 2 ja ne pohjaavat edellä esitettyyn kirjalliseen teoriaperustaan.

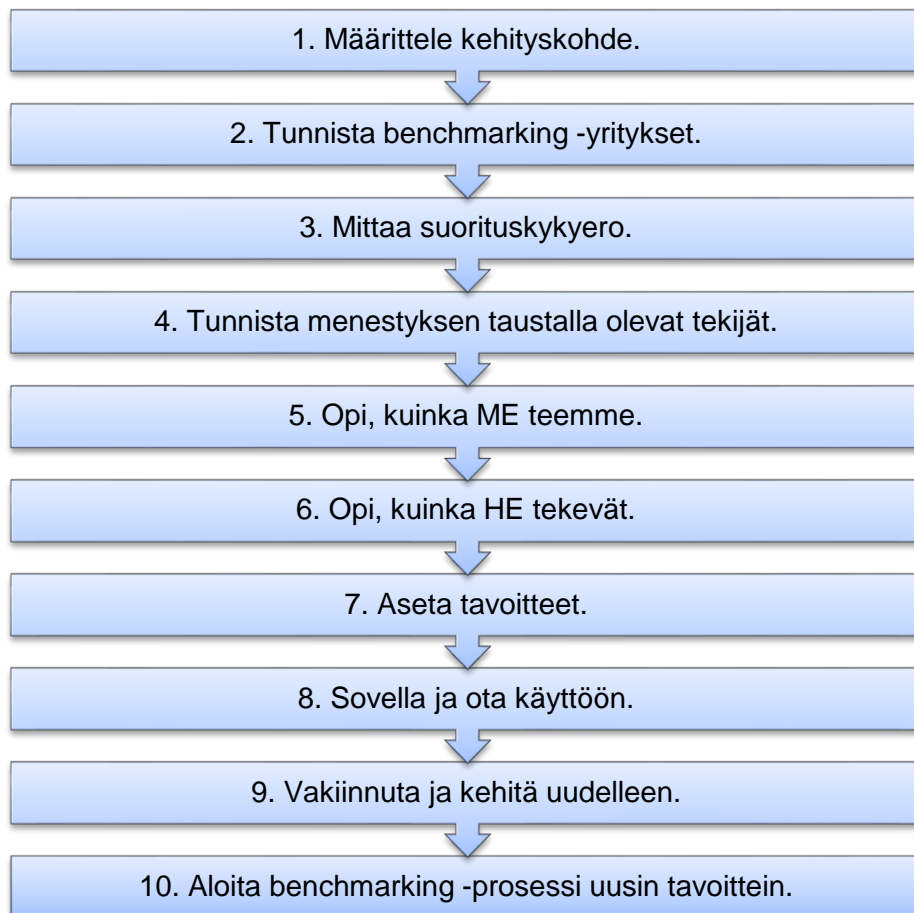

Kuvio 2. Visuaalisen suunnittelun teoriaperusta.

5.3 Vertailemisen kautta oma tuotos

Vertaileminen on oppimista, osallistumista, paneutumista ja hyödyntämistä. Tehokkuus, tiimissä oppiminen, hyvät esikuvat ja laaja osallistuminen ovat vertailuoppimisen vahvuuden perusaineiksia. Vertailemisessa ei ole kysymys jäljittelemisestä, vaan virikkeiden etsimisestä. (Karlöf ym. 2003: 103, 109, 129.) Se on järjestelmällistä ja jatkuvaa prosessia, jossa tunnistetaan, ymmärretään ja sovelletaan vertailun kautta saatua tietoa (Niva – Tuominen 2005: 5).

Karlöf ym. (2003: 133–192) ovat laatineet seitsemän vaihetta käsittävän loogisen menetelmän, jonka avulla huolellisesti jäsennelty ja järjestelmällinen lähestymistapa vertailemiseen on ymmärrettävämpää. Tämä malli sopii paremmin suurissa organisaatioissa tapahtuvaan vertailuprosessiin, joten päädyimme noudattamaan Nivan ja Tuominen (2005: 33–45) kehittämää Benchmarking -mallin 10 askelta (kuvio 3). Esittelemme käytännön toteutuksen kappaleessa 6.2, kuinka hyödynsimme mallia.

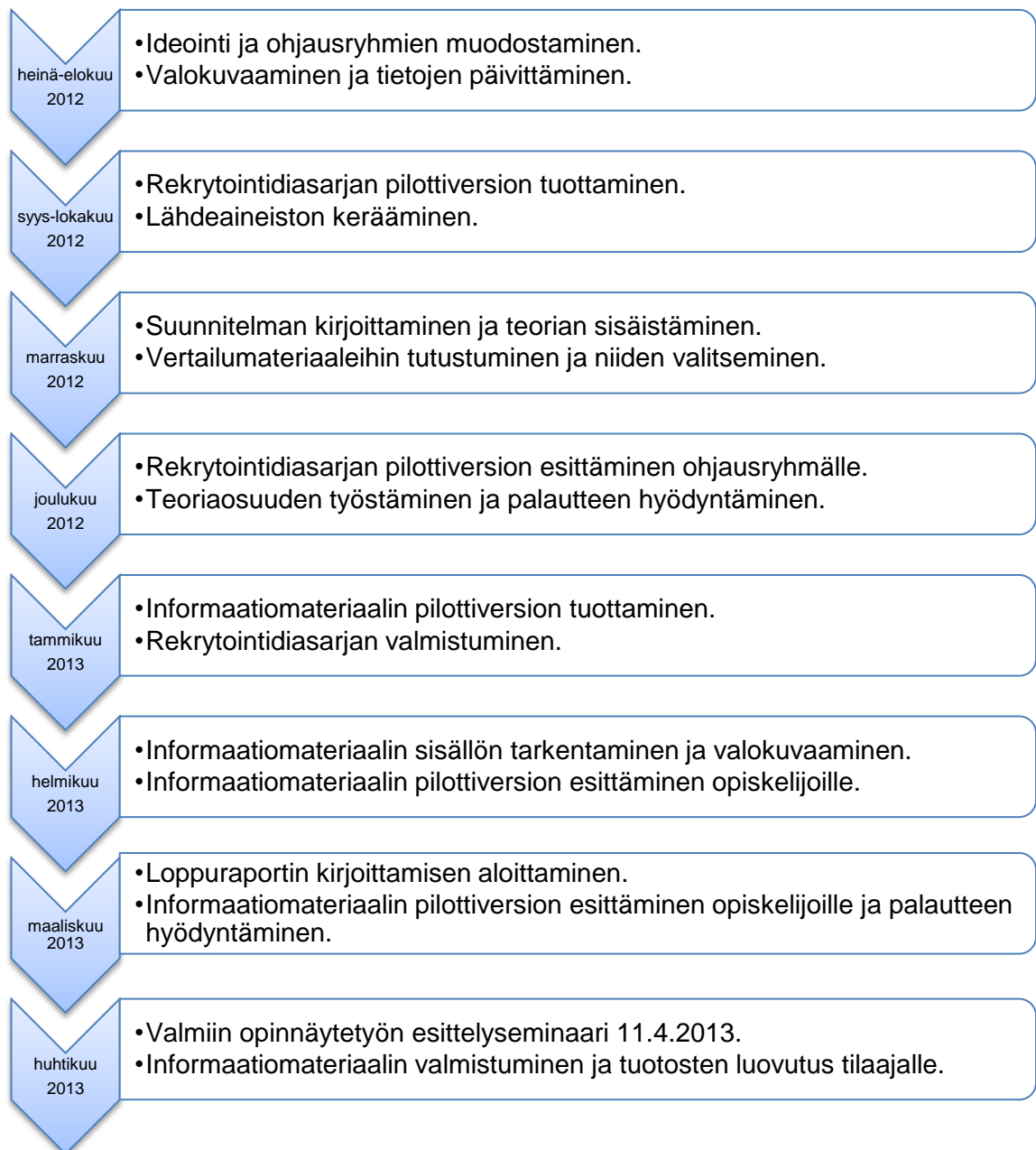
Kuvio 3. Benchmarking-malli 10 askelta (Niva – Tuominen 2005: 33–45).

6 Rekrytointidiasarjan ja informaatiomateriaalin toteuttamisen prosessi

Tuotosten ideointi aloitettiin heinäkuussa 2012, jolloin olimme molemmat PHSOTEY:n laboratorioissa työharjoittelussa. Varsinainen diasarjojen suunnittelu ja työstäminen aloitettiin syyskuussa koulujakson alettua. Työelämän puolelta tuotoksiemme työstämisessä auttoivat työelämäohjaajan lisäksi ohjausryhmä. Marras- ja joulukuussa kävimme läpi lähdemateriaalia ja etsimme vertailumateriaaleja. Otimme yhteyttä eri sairaanhoitopiireihin ja pyysimme rekrytointi- ja informaatiomateriaaleja käyttöömmme vertailua varten. Vastaavaa rekrytointimateriaalia emme kuitenkaan löytäneet joko siksi, ettei sitä ollut olemassa tai se oli yrityssalaisuuden alaista. Erilaisia informaatiomateriaaleja sen sijaan saimme käyttöön. Valitsimme vertailumateriaalit sillä perusteella, että ne olivat saatavilla internetistä. Saimme Metropolia Ammattikorkeakoulun opiskelijoina mahdollisuuden tutustua Metropolian intranettiin liitettyihin HUSLAB:n materiaaleihin,

joista valitsimme vertailuun kolme sen perusteella, että ne olivat toteutukseltaan toisistaan hieman poikkeavia ja informatiivisia sisällöltään.

Molemmista tuotoksista teimme ensin pilottiversiot, joiden työstämistä kuvataan seuraavassa kappaleessa. Itse pilottiversioita emme kuvaa tässä raportissa, vaan esittelemme lopulliset tuokset kappaleessa 7. Rekrytointidiasarjan pilottiversio esitettiin joulukuussa ohjausryhmäläisille ja informaatiomateriaalin pilottiversiota esitettiin helmikuussa ja maaliskuussa kahdelle eri bioanalyttikko-opiskelijaryhmälle. Saadun palautteen avulla viimeistelimme tuotoksemme. Valmiit tuokset ja loppuraportti esitettiin huhtikuussa 2013. Tarkempi toteutusaikataulu on esitetty kuviossa 4.

Kuvio 4. Opinnäytetyön toteutusaikataulu.

6.1 Rekrytointidiasarjan pilottiversion työstäminen

Työmme taustaa käsitelleessä kappaleessa kerroimme, että PHSOTEY:llä aikaisemmin käytössä ollut rekrytointidiasarja kaipasi perusteellista päivitystä. Vanhan diasarjan ansiona oli mielestämme toimiva runko, jota käytimme uuden diasarjan pohjana. Aikaisempi diasarja oli rakennettu siten, että kukin laboratorio esitellään siinä omana yksikönään. Tätä ideaa käytimme myös omassa työssämme, sillä silloin diasarjasta voidaan tarvittaessa erottaa kunkin laboratorion osiot erikseen käytettäväksi. Tämä moni-

puolistaa diasarjan käyttömahdollisuuksia. Kesän 2012 työharjoittelun aikana diasarjaa varten oli otettu kuvia, käyty yleistä keskustelua, luotu yhteyksiä ohjausryhmäläisten kanssa, päivitetty tietoja, hahmoteltu kokonaiskuvaa, kartoitettu mahdollisia kiinnostavia erityispiirteitä ja sovittu, miten jatkossa materiaalia työstetään. Jokaisen laboratorion esityksen sisällön muokkaamiseen osallistui vähintään yksi henkilö, yleensä osastonhoitaja. Ohjausryhmään kuuluivat myös apulaisosastonhoitajia, laboratoriohoitajia, bioanalytikoita, kemistejä, neurofysiologian laboratorion ylilääkäri, erikoistuva sairaalabiologi ja PHSOTEY:n organisaatioon kuuluvia henkilöitä.

Pilottiversion kokoaminen alkoi kunkin laboratorion kohdalla siitä, että pidimme ohjausryhmään kuuluvan henkilön kanssa yhteisen palaverin. Kävimme vanhan diasarjan avulla läpi, mitä uuden diasarjan tulisi sisältää. Samalla päivitimme tietoja, esimerkiksi tutkimusmääriä ja itse tutkimuksia. Seuraavaksi työstimme kullekin laboratoriolle oman version, jossa olivat mukana ne asiat, joista ensimmäisessä palaverissa oli sovittu. Sähköpostin kautta eri laboratorioden esittelyversioiden muokkaaminen onnistui hyvin ja tarpeen vaatiessa kävimme myös laboratorioissa tarkentamassa sisältöä. Työn edetessä meille järjestettiin demonstroituja tutkimustilanteita valokuvaamista varten. Kokonaisuuden työstäminen alkoi, kun jokaisen laboratorion oma esittelyversio oli valmiina.

Pilottiversio koottiin ja esitettiin alussa ”palapelinä”, laboratorio toinen toisensa perään. Kokonaisuutta ei tarkoituksella hiottu liian pitkälle, sillä halusimme ohjausryhmäläisten itse huomaavan, mikä oli kunkin laboratorion saama painoarvo esityksessä ja kuinka eri laboratorioden osuudet sopivat kokonaisuuteen. Esittelimme pilottiversion ohjausryhmäläisille joulukuussa ja saimme tilaisuudessa runsaasti käyttökelpoista suullista palautetta. Palaute kirjattiin ylös ja otettiin huomioon tuotoksen viimeistelyssä. Palautteesta ja sen hyödyntämisestä kerromme tarkemmin kappaleessa 6.3.

6.2 Informaatiomateriaalin pilottiversion työstäminen

Pilottiversion työstämisessä käytimme Nivan ja Tuomisen (2005: 33–45) esittelemää Benchmarking -mallin 10 askelta. Sanatarkasti emme askeleita noudattaneet, vaan sovelsimme menetelmää siten, että se sopi meidän työhömme paremmin. Ensimmäisenä määrittelimme kehityskohteen, mikä oli informaatiomateriaalin luominen kliinisen kemian laboratorioon tuleville harjoittelijoille. Toiseksi kartoitimme vertailukohteitamme sillä perusteella, että saimme mahdollisimman laajalti koko Suomea kattavaa vertailumateriaalia. Kolmanneksi selvitimme, miten vertailumateriaalit poikkesivat toisistaan,

mitkä asiat tulivat vertailumateriaaleissa edustavasti esiin ja jäivät mieleen, mikä materiaaleissa oli hyvää ja esimerkillistä. Neljänneksi valitsimme työhömmme parhaiten sopivat vertailukohteet. ISLAB:ilta (2012) valitsimme Mikkelin ja Savonlinnan sairaaloiden informaatiomateriaalit. Molemmat vertailumateriaalit ovat informatiivisia, mutta poikkeavat kuitenkin hieman sisällöltään toisistaan. HUSLAB:n alueelta valitsimme Meilahden, Hyvinkään ja Jorvin sairaaloiden informaatiomateriaalit. Meilahden vertailumateriaali on tiivis ja lyhyt, mutta riittävän informatiivinen ja muista poiketen se ei ole Power-Point -muodossa. Hyvinkään vertailumateriaali on laaja, kuvia on käytetty runsaasti ja siinä tuodaan koko sairaalan hyvin esiin esimerkiksi pohjapiirroksen avulla. Jorvin vertailumateriaali poikkeaa ulkonäöltään värien käytön suhteen ja siinä on kuvia käytetty hieman eri tavalla kuin muissa vertailukohteissa. Vertailumateriaaleista keräsimme taulukkoon ne asiat, joiden kautta informatiivisuus ja visuaalinen havainnollisuus tulivat mielestämme parhaiten esille (taulukko1).

Taulukko 1. Havaintomme vertailumateriaalien sisällöstä.

Mikkeli	Meilahti	Jorvi	Savonlinna	Hyvinkää
☐ 15 diaa - virallinen pohja	☐ 9 sivua - oma pohja	☐ 19 diaa - oma pohja	☐ 17 diaa - virallinen pohja	☐ 30 diaa - oma pohja
☐ yhteystedot	☐ työpisteet	☐ esittelyn tarkoitus	☐ henkilöstö	☐ esittelyn tarkoitus
☐ ilmakuva sairaalasta	☐ opiskelijavastaavat	☐ käytännön toimintaa	☐ harjoittelupaikat	☐ ilmakuva sairaalasta
☐ pohjapiirros + opastus	☐ hyvä tietää/palauttaa mieleen - osio	☐ henkilöstö	☐ työpisteet	☐ yleistä tietoa
☐ henkilöstö	☐ harjoittelumahdollisuudet	☐ yhteystedot	☐ työkuvissa ihmisiä	☐ aluekartta ja pohjapiirros
☐ työpisteet		☐ työpisteet	☐ linkitys sairaanhoitopiirin verkkosivuille	☐ hyvä tietää - osio
☐ kuvissa ihmisiä		☐ selkeät otsikot		☐ selkeät otsikot
☐ linkitys sairaanhoitopiiriin verkkosivuille ja oppilassuuntolään		☐ linkitys reittioppaaseen		☐ työpisteet
		☐ lopuksi hyvät yleiskuvat laboratoriorista		☐ opiskelijan muistilista
				☐ kasvokuvia

Viidenneksi harkitsimme, mitkä asiat tuovat opiskelijoille lisäarvoa: Lähtökohtana tässä pidimme omaa kokemustamme opiskelijan, harjoittelijan ja työntekijän rooleissa. Tämän perusteella halusimme tuoda esille työnantajan positiivisen imagon, opiskelijahyvinvoinnin, perehdyttämisen ja ennen kaikkea opiskelijamyönteisyyden. Kuudenneksi mietimme, löytyisikö vertailumateriaaleista vielä jotain sellaista, mitä emme ole itse huomanneet. Seitsemänneksi päätimme, mitkä asiat informaatiomateriaalissa tuodaan esille. Vertailun avulla huomasimme, että on tärkeää esitellä työnantaja ja organisaatio, harjoittelun tarkoitus ja tavoitteet, henkilöstö, harjoittelun käytännöt, turvallisuus, työpisteet, opiskelijavastaavien yhteystedot ja lopuksi jotain positiivista mielikuvaa luovaa. Kahdeksanneksi aloitimme pilottiversion työstämisen, koska yhdeksäs askel Nivan ja

Tuomisen (2005: 33–45) mallissa on vakiinnuttaa ja kehittää edelleen omaa kohdettaan. Pilottiversion avulla saimme opiskelijoilta palautetta, minkä avulla hioimme työme. Viimeisenä kymmenentenä askeleena kehoitetaan aloittamaan koko benchmarking-prosessi alusta uusin tavoittein, mutta meille viimeinen kohta merkitsi työn loppuunsaattamista ja valmiin tuotoksen viimeistelyä (kuvio 5).

Kuvio 5. Nivan ja Tuomisen Benchmarking-mallin 10 askelta sovellettuna opinnäytetyössä.

Pilottiversion ensimmäisessä vaiheessa keskityimme esityksen asiasisältöön ja rakenteeseen, tarkkoja muutoseikkoja ja visuaalista ulkonäköä emme vielä pohtineet. Tarkoituksena kuitenkin oli, että esityksessä ei käytetä PHSOTEY:n virallista pohjaa tai logoa, vaan suunnittelemme esitykselle oman teeman. Teimme työelämäohjaajalle ja kemian laboratorion eri työpisteissä työskenteleville muille ohjausryhmäläisille (laboratoriohoitajia ja bioanalytikoita) etukäteen kirjallisia kysymyksiä liittyen työpisteiden kuvauksiin. Kysymykset käsittelivät työpisteissä tehtäviä analyysejä, harjoittelijan työnkuvaa, henkilöstömäärää, analysointoreita ja näyttemateriaaleja. Halusimme myös vastuuhoidattajien miettivän lausetta tai fraasia, joka tiivistetysti kuvaisi kyseisen työpisteen luonnetta ja työnkuvaa. Lause oli tarkoitus liittää vastuuhoidattajan kuvan yhteyteen ”puhekuplaan”. Kävimme pilottiversion ensin läpi työelämäohjaajan kanssa ja mietimme yhdessä sisältöä ja rajauksia. Keskustelimme myös muiden ohjausryhmäläisten kanssa ja saimme sisältömateriaalin lisäksi vastauksia avoimiin kysymyksiimme. Valokuvassimme työpisteitä uudelleen ja otimme työntekijöistä valokuvia.

Esittelimme pilottiversion helmikuussa oman ryhmämme opiskelijoille. Saadun kirjallisen ja suullisen palautteen avulla työstimme esitystä edelleen. Tämän version esittelimme maaliskuussa Metropolia Ammattikorkeakoulussa nuorisopuolen bioanalytiko-opiskelijoille ja heiltä saadun kirjallisen ja suullisen palautteen avulla viimeistelimme tuotoksemme.

6.3 Palautteen hyödyntäminen ja tuotosten viimeistely

Vilka ja Airaksinen (2003: 157) pitävät tärkeänä, että toiminnallinen opinnäytetyö kiinnostaisi ammatillisesti ja kohderyhmä kokisi sen merkitykselliseksi. Pilottiversion avulla keräsimme palautetta sekä rekrytointidiasarjan käyttäjiltä että informaatiomateriaalin kohderyhmän edustajilta. Palautetta hyödynsimme tuotoksemme viimeistelyssä.

6.3.1 Rekrytointidiasarjan työelämäpalaute

Kävimme diasarjan ensin läpi PHSOTEY:n viestintäjohtaja Helena Heinosen (2012) kanssa. Saimme häneltä visuaaliseen ilmeeseen liittyvää suullista palautetta, jota käytimme hyväksi diasarjan muokkaamisessa ennen ohjausryhmälle esittelyä. Lähetimme ohjausryhmäläisille sähköisen palautelomakkeen (liite 1) ennen rekrytointidiasarjan pilottiversion esittämistä, jotta he voisivat tutustua siihen etukäteen. Esittelytilaisuudes-

sa oli läsnä 14 ohjausryhmäläistä ja jaoimme heille vielä paperiset palautelomakkeet, mutta aikataulu oli tiukka ja saimme vain yhden täytetyn palautelomakkeen. Lähetimme rekrytointidiasarjan vielä pdf -muodossa ohjausryhmäläisille, jotta palautteen antaminen tilaisuuden jälkeenkin olisi mahdollista. Kaikki ohjausryhmäläiset eivät päässeet osallistumaan esittelytilaisuuteen, joten myös poissaolleille lähetimme esityksen pdf:nä. Pyysimme palautetta rekrytointidiasarjan yleisilmeestä, sisällöstä ja työnantajalle luodusta vetovoimaisuudesta. Halusimme myös saada yleistä palautetta sekä hyvistä että huonoista asioista diasarjassa, joten lomakkeessa oli risujen ja ruusujen antamisen mahdollisuus. Lopuksi pyysimme arvioimaan työtä kouluarvosanoilla 1-5, sillä halusimme jo tässä vaiheessa hahmottaa työmme onnistumista.

Esittelytilaisuudessa kerätty kirjallinen ja suullinen palaute lähetettiin pdf- version saatteena ohjausryhmäläisille sähköpostitse, johon vastauksena saimme vielä 3 palautelomaketta. Palautelomakkeiden lisäksi saimme myös muuta vapaamuotoista palautetta sähköpostitse.

Suullisesta palautteesta ilmeni, että diamäärää haluttiin pienentää, jäsenkuntia esittelevään diaan tarvittiin tarkempi ja nykytilannetta vastaava kuva (yhtymässä muutoksia lisäys 1.1.2013 alkaen), organisaatiokaavion asetteluun tuli kiinnittää huomiota ja laboratoriodien nimet oli täsmennettävä. Laatujärjestelmä- nimitys tuli muuttaa toimintajärjestelmäksi ja FINAS-logossa oli aluksi väärä laboratorionumero. Bioanalyytikolta vaaditaan- ilmaisussa toivottiin käytettävän mieluummin sanaa ”edellytetään”. Muutamia kuvia otettiin kokonaan pois ja joidenkin kuvien tilalle toivottiin otettavan uusia, edustavampia kuvia – mikrobiologian Panther- analysaattorista haluttiin parempi kuva (kuva kulma huono) ja joissakin kuvissa työntekijöillä oli kello kädessä, mikä ei vastaa hyvää ammattikäytäntöä. Kemian henkilöstö ja tutkimusmäärät puuttuivat aluksi. Joissakin dioissa ja tekstilaatikoissa oli liikaa tekstiä ja tekstin sijamuotoja piti tarkistaa. Muutamien diojen paikkaa piti vaihtaa johdonmukaisuuden saavuttamiseksi, kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen kokonaisuus tuli miettiä kokonaan uudelleen johdonmukaisemmaksi ja kliinisen neurofysiologian osuutta tiivistettiin. Yhdysheiköiden ammatinimikkeet, puhelinnumerot ja laboratoriodien toiminta-ajat tarkistettiin. Henkilökuntasanan tilalle muutettiin sana ”henkilöstö” ja ”obduktioapulainen” vaihdettiin ”obduktio-preparaattoriksi”. Henkilöstöetuihin lisättiin edullinen taksikuljetus Lahden rautatieasemalta keskussairaalaan, viimeiseen diaan haluttiin edustavampia kuvia ja diasarjan alkuun ehdotettiin sisällysluetteloa.

Ohjausryhmäläiset olivat tyytyväisiä diasarjan visuaaliseen ilmeeseen, ja saimme kiitosta kuvien laadusta ja määrästä. Työn ideointivaiheessa meitä oli ohjeistettu käyttämään vähemmän tekstiä ja enemmän kuvia, joissa myös näkyisi ihmisiä tekemässä työtään. Rekrytointimateriaalissa nostimme ”uutena asiana” esille laatuasiat toimintajärjestelmädiassa ja työhyvinvoinnin henkilöstöeduista kertovassa diassa, mikä koettiin tärkeäksi. Kirjallisen palautteen mukaan työhyvinvointia toi esille myös valokuviissa esiintyvien henkilöiden iloiset ilmeet ja työpisteiden ergonomian huomioiminen. Lisäarvoa diasarja sai päivitettävyydestä, sillä sen ansiosta sisältö voidaan pienin muutoksin pitää ajan tasalla. Kokonaisarvosanaksi saimme 3,8. Lisäksi saimme palautetta tavastamme työstää diasarjaa: Motivoitunut ja innostunut paneutumisemme työhön oli huomattu, mikä puolestaan oli edesauttanut ohjausryhmäläisten sitoutumista työhömmе. Ohjausryhmä antoi aktiivisesti ja viivytyksettä palautetta, mikä osaltaan edesauttoi rekrytointidiasarjan työstämistä lopulliseen muotoonsa aikataulun mukaisesti.

Työelämäpalautteen perusteella muokkasimme, tiivistimme ja täsmensimme esitystä seuraavilta osin:

- visuaalinen ilme
- diojen määrä
- tutkimusmäärät ja – nimikkeet
- sanamuodot ja kieliasu
- valokuvat.

6.3.2 Informaatiomateriaalin opiskelijapalaute

Oman ryhmämme opiskelijoille teimme hyvin samantapaisen palautelomakkeen (liite 2) kuin rekrytointidiasarjassakin oli ollut. Esittelytilaisuudessa oli läsnä 8 opiskelijaa ja 2 ohjaavaa opettajaa. Kehotimme heitä avoimeen keskusteluun esittelyn aikana. Halusimme palautetta informaatiomateriaalin yleisilmeestä, sisällöstä ja opiskelijamyönteisyyden välittymisestä. Materiaalin hyvät ja huonot puolet sai tuoda esille ruusujen ja risujen kautta. Lopuksi pyysimme arvioimaan työtämme kouluarvosanoilla 1-5, jotta saisimme käsityksen siihen asti tekemästä työstämme kokonaisuutena.

Halusimme kirjallista palautetta erityisesti sisällöstä ja sellaisista asioista, joita emme ehkä olleet huomioineet lainkaan. Visuaalinen yleisilme koettiin mielenkiintoisena, linkitykset ja kuvat hyvinä ja asiallisina. Joissakin dioissa oli liikaa tekstiä, mutta yleensä

tekstit ja kuvat täydensivät hyvin toisiaan. Palautteen mukaan sekä suorat kasvokuvat että työkuvat sopivat diasarjaan, hymyilevät kasvot loivat positiivista ilmapiiriä. Työpisteiden kuvat koettiin tärkeinä, jotta opiskelija pystyy hahmottamaan tulevan työskentelypaikan. Työpisteet tuotiin yhtenäisesti esille, vaikkakin yhden palautteenantajan mielestä työpisteet jäivät taustalle. Informatiivisuus parani linkkien kautta, joissakin kohdissa oli jopa liian syvälle menevää tietoa, mutta linkkien ajankohtaisuus ja toimivuus olivat hyviä asioita.

Diojen tekstimäärää toivottiin vähennettävän ja tietoja linkitettävän enemmän, ”käsinkirjoitetun” muistikirjan osiot olivat hyviä, diojen kieliasuun tuli kiinnittää huomiota ja KVTES -lyhenne kaipasi selvennystä. Kartat koettiin tarpeellisina ja aluekartat antoivat kokonaiskuvan sairaalasta. Tunnuslukujen tarpeellisuus koettiin päivitettävyyden takia hankalaksi asiaksi.

Opiskelijamyönteisyys koettiin hymyilevissä kasvokuvissa, mielenkiintoisesti esitetyssä sisällössä (sijainti, käytännöt, ensimmäinen päivä), dioista välittyvänä vastaanottavana ilmapiirinä ja tavoitteena antaa opiskelijalle etukäteistietoa siitä, mitä harjoittelussa voi oppia. Lahden kaupungin kartta, taukoajat, henkilöstömäärät työvuoroittain, analyysien nimet, työntekijöiden kommentteja työstään sekä hyvän yhteishengen välittäminen olivat sellaisia asioita, joita meidän toivottiin tuovan esille. Risuja saimme joistakin visuaalisista toteutuksista (muistikirjan ”sivun” taustatyöli vaikeutti tekstin lukemista), henkilöstön määrien ilmoittamisesta ja linkityksen puutteista. Ruusut tulivat kuvista, sisällysluettelon linkityksestä ja muistikirja-ideasta. Arvosanaksi saimme 3,9.

Suullista palautetta tuli lisäksi Heinolan linja-autojen linkityksen puuttumisesta, keskussairaalan henkilöstöravintolan lounashintojen turhasta esittämisestä (hinnat muuttuvat, päivitettävyyys), poissaolojen ilmoituskäytännöistä, tarkennuksista laboratorioiden nimiin, muistikirjassa käytetyn tehdä-verbin vaihtamisesta osata-verbiin, oikeiden työnimikkeiden käytöstä laboratorioslangin sijasta, kemian tietojen päivitettävyydestä, kemian menetelmien linkitysmahdollisuudesta, oppimispäiväkirjasta ja ammatillisesta kehitymisestä.

Yhteenveto omalta opiskelijaryhmältä saadusta palautteesta tiivistyi muotoon:

- visuaalinen yleisilme mielenkiintoinen
- ”muistikirja”- idea hyvä
- tekstimäärään ja kieliasuun kiinnitettävä huomiota, ei laboratorioslangia

- kuvat hyviä ja asiallisia, kuvien käyttö tärkeää
- kuvat ja tekstit täydensivät hyvin toisiaan
- opiskelijamyönteisyys tuli hyvin esille
- oppimispäiväkirjan kirjoittaminen ja opiskelijan ammatillinen kehittyminen tuotava mukaan
- linkitykset toimivia ja tarpeellisia
- diasarjan päivityksen tarve minimoitava linkityksiä lisäämällä
- linkitykset analyysseihin ja menetelmiin lisättävä
- sairaalan kartat tarpeellisia, linkitykset Lahden kaupungin karttapalveluun ja liikennöitsijöihin tarkennettava.

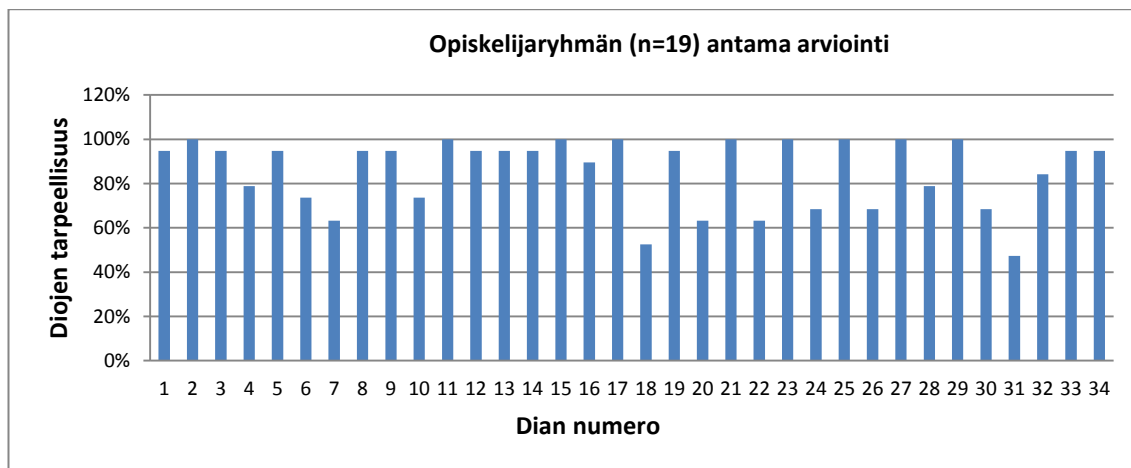
Maaliskuussa esitimme Metropolia Ammattikorkeakoulun nuorisopuolen bioanalyttikko-opiskelijaryhmälle informaatiomateriaalin pilottiversion. Heille teimme aikaisemmista palautelomakkeista poikkeavan lomakkeen (liite 3). Halusimme heidän arvioivan jokaisesta diaa ja vastaamisen piti tapahtua vaivattomasti. Meitä kiinnosti, oliko kyseinen dia tarpeellinen opiskelijan näkökannalta.

Ryhmä koostui 19 bioanalyttikko-opiskelijasta ja ennen informaatiomateriaalin esittämistä kysyimme heiltä oman harjoittelun aloittamisesta ja tavoitteiden kirjaamisesta. Lähes jokainen heistä oli saanut yhteydenoton ennen harjoittelun alkua. Yli puolet koki tavoitteiden kirjaamisen olevan haastavaa, sillä oppilaitoksen ohjeistus harjoittelujakson tavoitteiksi oli laaja.

Informaatiomateriaalin 34 diasta (kuvio 6) 9 diaa olivat sellaisia, jotka kaikki opiskelijat (100 %) kokivat tarpeellisiksi. Nämä diat esittelivät työpisteet (lukuun ottamatta lajittelupistettä), kertoivat materiaalin sisällöstä, harjoittelun aloituspäivästä, miten toimia verialtistus tilanteessa ja kuinka poissaolot ilmoitetaan. Dioista 11 oli sellaisia, jotka lähes kaikki opiskelijat (95 %) kokivat tarpeellisiksi. Työpisteistä lajittelu kuului tähän kategoriaan, samoin ensimmäisenä oleva otsikkodia. Sairaalan aluekartta ja pohjapiirros, samoin kuin sijainti olivat lähes kaikille tarpeellisia tietoja. Harjoittelun tavoitteet ja käytännöt ruokailuineen, taukoineen, tietojärjestelmineen ja koulutuksineen koettiin tarpeellisina. Materiaalin lopussa olevat yhteydenotto - ja tervetuloa - dia olivat myös lähes kaikille tarpeellisia. Informaatiomateriaalin keskeneräinen ”meillä tutkitaan ennen kuin hutkitaan” dia (numero 31) oli tarpeettomin, sillä vain 47 % opiskelijoista koki sen tarpeelliseksi. Samoin näytteenoton muistikirjan sisältöä (53 %, dia 18) ei koettu tarpeelliseksi, mikä osittain saattoi johtua siitä, että Metropolian opiskelijat harjoittelevat

näytteenoton täysin omana kokonaisuutena eikä näytteenoton koettu sisältyvän kliinisen kemian työharjoittelujaksoon. Opiskelijoista 65 % koki yleisesti muistikirjaosuudet tarpeelliseksi. Tarkempi yhteenveto diojen sisällöstä ja opiskelijoiden antamasta arvioinnista on liitteessä 4.

Kuvio 6. Opiskelijaryhmän arvio diojen tarpeellisuudesta.

Suullista palautetta saimme yhdystiedot - dian sijoittamisesta materiaalin alkuun, kun pilottiversiossa se oli toiseksi viimeisenä. Kysyimme esityksen lopuksi suullisesti informaatiomateriaalin tarpeellisuutta ennen harjoittelua, harjoittelun aikana ja harjoittelun jälkeen. Kaikkien mielestä ennen harjoittelua materiaali oli tarpeellinen ja lähes jokaisen (84 %) mielestä se oli tarpeellinen myös harjoittelun aikana. Harjoittelun jälkeen ei kukaan enää kokenut materiaalia tarpeellisena, koska monet uskoivat osaavansa materiaalin sisältöön liittyvät asiat.

7 Tuotosten kuvaus

Molempien diasarjojen toteutuksessa pyrimme pitämään johtoajatuksena ”hyvän tarinan” mallin. Halusimme diasarjojen etenevän johdonmukaisesti ja noudattavan sekä sisällöllisesti että tyylillisesti yhtenäistä linjaa. Hyvä diasarja ei ole irrallisten diojen summittainen kokoelma, vaan siinä jokaisella dialla on oma tarkkaan harkittu sisältönsä, tehtävänsä ja paikkansa kokonaisuudessa.

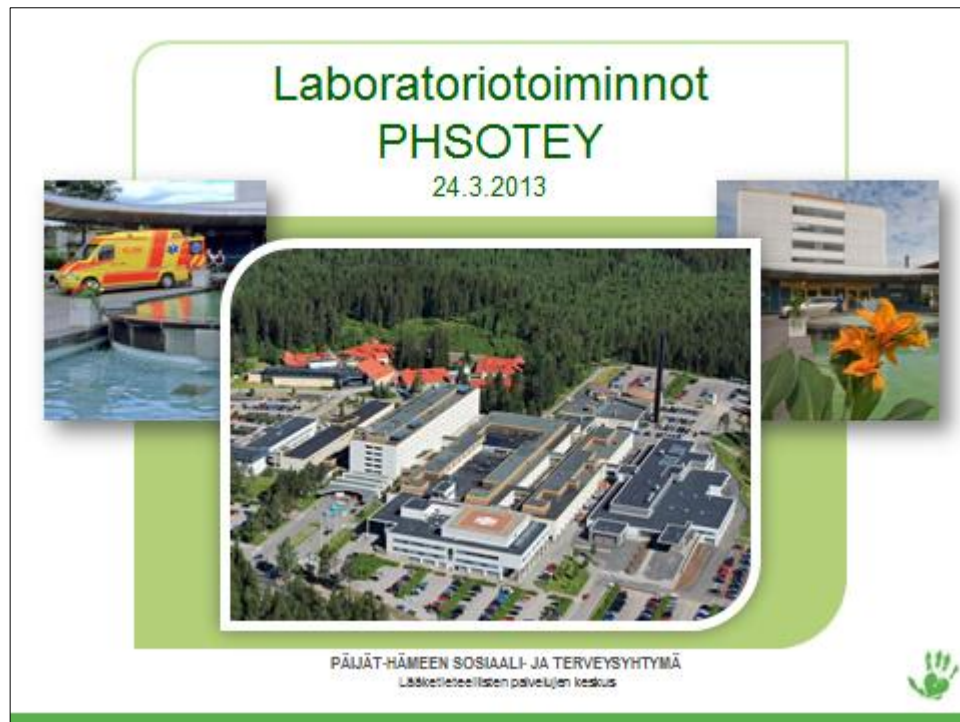
Diaesitystemme tarina noudattaa muotoa: visuaalisesti huomiota herättävä ja sisältöä kuvaileva aloitus, selkeä johdanto-osa, keskeisen viestin välittävä asiaosa sekä loppu,

joka jättää katsojan positiivisen odotuksen tilaan. Ideaalitapauksessa kohderyhmämme toimii juuri suunnittelemallamme tavalla: työnhakija täyttää työhakemuksen ja harjoitteli saa työelämäjaksostaan kokemuksen, joka vahvistaa hänen ammatinvalintaansa ja ammatillista kehittymistään.

”On parempi jättää yleisö tyytyväiseksi, mutta kaipaamaan hieman lisää, kuin jättää heidät täyteen ahdetuiksi ja tuntemaan, että vähempikin olisi riittänyt” (Reynolds 2009: 211). Teimme opinnäytetyöraporttia varten molemmista diasarjoista koosteet, joiden tarkoitus on tiivistetyssä muodossa havainnollistaa esitysten sisältöä ja teoriaperustan pohjalta tehtyjä visuaalisia ratkaisuja. Tuotokset esitellään kappaleissa 7.1. ja 7.2.

7.1 Rekrytointidiasarjan kuvaus

Esityksessä käytettiin PHSOTEY:n graafisen ohjeistuksen mukaista pohjaa ja kirjaintyyppejä. Arial- fontti soveltuu selkeytensä vuoksi hyvin graafisiin esityksiin. Diasarja sisältää yhteensä 47 diaa. Ensimmäisessä diassa on ilmakehän keskussairaala: kuvasta saa käsityksen sairaalakokonaisuudesta ja esittelijä voi samalla havainnollistaa, missä rakennuksessa eri toiminnot sijaitsevat (kuviokuva 7). Aloitussivulla esittyy myös diasarjan tyyli ja värimaailma. Värisommittelu on miellyttävää ja siinä toistuvat PHSOTEY:n tunnusvärit vihreä ja harmaa eri vaaleusasteineen. Seuraavaksi tulee esityksen sisällysluettelo. Sarjan johdanto-osaan kuuluvat PHSOTEY:n jäsenkuntien ja niiden käyttämien palveluiden esittely, lääketieteellisten palvelujen keskuksen organisaatiokaavio, eri laboratorioiden tutkimusmäärät ympyräkaaviona sekä laboratoriotointojen toimintajärjestelmä.

Kuvio 7. Rekryointidiasarjan alitusdia.

Johdanto-osan jälkeen alkaa bioanalyytikon työn ja eri laboratorioiden esittely: mitä bioanalytikolta edellytetään ja mitkä ovat laboratoriotyön hyviä puolia. Hyvät puolet tuodaan esille tiiviinä luettelona, joka on liitetty läheisesti kuvan yhteyteen. Tässä diassa ei ole erillistä kuvatekstiä, vaan luettelo toimii kuvatekstinä. Kuva ja teksti kertovat samasta asiasta: Diassa halutaan tuoda esille hyvää työilmapiiriä ja työhyvinvointia sekä sanallisesti että iloisten kasvokuvien avulla (kuvio 8).

Laboratoriotyön hyviä puolia

- haasteellinen
- vaihteleva
- jatkuvasti kehittyvä ala
- itsenäistä ja vastuullista
- asiakasläheistä
- ammatillinen ja sosiaalinen tukiverkosto
- useita suuntautumisvaihtoehtoja, monipuolisuus

PÄIJÄT-HÄMEEN SOSIAALI- JA TERVEYSYHTYMÄ
Lääketieteellisen palvelujen keskus

Kuvio 8. Bioanalyytikon työn kuvailua.

Seuraavaksi esitellään eri laboratoriot: kliininen kemia (8 diaa), kliininen mikrobiologia (9 diaa), kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede (5 diaa), kliininen neurofysiologia (5 diaa) ja patologia (10 diaa). Kliinisen kemian osioon sisältyvät polikliininen näytteenotto, hematologia, eritelaboratorio, verikeskus ja viereli eli POC-testit. Dioilla pyritään esittelemään mahdollisimman havainnollisesti laboratorioden toimintaa. Kerronnassa tavoiteltiin selkeyttä turhia elementtejä karsimalla. Kunkin laboratorion osio alkaa yleiskuvalla, joka sisältää vain vähän tai ei ollenkaan tekstiä otsikon lisäksi (kuvio 9). Näin esityksen pitäjä voi vapaammin omin sanoin kertoa kyseisestä laboratorion ja kohdistaa sanansa kulloinkin paikalla olevalle yleisölle (oikea kohderyhmä). Diasarja tukee puhuttua informaatiota. Tekstin määrää rajoittamalla pyritään välttämään tiedollista ylikuormitusta.

Kuvio 9. Kliinisen fysiologian ja isotooppilääketiede laboratorion esittelyn aloitusdia.

Yleiskuvan jälkeen seuraavissa dioissa esitellään laboratorion toiminta ja tutkimukset, tutkimusmäärät sekä henkilöstö ammattiryhmittäin (kuviot 10–13). Kuvissa esiintyy bioanalytikoita tekemässä työtään (kuvio 13). Halusimme korostaa myönteisen työilmapiirin ja ergonomian lisäksi sitä, että bioanalytikkoina työskentelee myös miehiä (kuvio 9). Näillä kuvilla on tarkoitus saavuttaa yleisö myös tunnetasolla.

Yhtenä tavoitteena oli esitellä laboratorioden ajanmukaista, urauurtavaakin huipputekniikkaa (kuvio 10). Kuvio 10 havainnollistaa samalla eräitä visuaalisen suunnittelun perussääntöjä: elementtien sommittelu, tasaus ja ryhmittely. Dian epäsymmetrinen rakenne on epämuodollinen. Se viestii tässä inhimillisyydestä eli siitä, että ihmistä tarvitaan aina! Kontrastia on saatu aikaan esittelemällä sekä tekniikkaa että inhimillistä työvoimaa samassa diassa.

Kuvio 10. Ajanmukaisuutta ja huippuosaamista.

Diaelementtien muodoissa esiintyy toistoa (pyöristetyt reunat tekstikehyksissä ja kuvis-
sa (kuvio 11) ja sopivasti poikkeamia (suorakulmaiset tekstilaatit harmaalla pohjalla,
kuvio 12). Tutkimukset ja tutkimusmäärät on esitetty luettelamuodossa. Luetteloissa
on kiinnitetty erityistä huomiota fonttikokoon, tekstin asetteluun ja tasaukseen luetta-
vuuden parantamiseksi (kuviot 11 ja 12).

Toiminta ja tutkimukset

- aivosähköttutkimukset (EEG)
- lihassähköttutkimukset (ENMG)
- herätevasteet ja keskushermoston magneettistimulaatio-tutkimukset
- lihasbiopsiat
- uniapnean ym. unihäiriöiden tutkimukset

EEG cap.

PÄIJÄT-HÄMEEN SOSIAALI- JA TERVEYSYHTYMÄ
Lääketieteellisten palvelujen keskus

Kuvio 11. Esimerkki toiminta ja tutkimukset - diasta (kliininen neurofysiologia).

Tutkimusmäärät

Kliininen fysiologia	
tutkimuksia yht. (2012)	28 000
• lepo- EKG	25 100
• EKG- pitkäaikaisrekisteröinnit	800
• rasituskokeet	650
• lasten astmatestaukset	90
Isotooppilääketiede	
tutkimuksia yht. (2012)	1 860
• luuston gammakuvaukset	580
• koko kehon aineenvaihdunta PET-TT	190
• vartijaimusolmukekuvaukset	180
• tulehduspesäkkeen paikannukset leimatuilla leukosyyteillä	150
• isotooppihoitoja	70

PÄIJÄT-HÄMEEN SOSIAALI- JA TERVEYSYHTYMÄ
Lääketieteellisten palvelujen keskus

Kuvio 12. Esimerkki tutkimusmäärät - diasta (kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede).

Henkilöstö

- ylilääkäri
- ylimikrobiologi
- 2 sairaalamikrobiologia
- osastonhoitaja
- apulaisosastonhoitaja
- 13,5 laboratoriohoitajaa

PÄIJÄT-HÄMEEN SOSIAALI- JA TERVEYSYHTYMÄ
Lääketieteellisten palvelujen keskus

Kuvio 13. Esimerkki henkilöstö- diasta (kliininen mikrobiologia).

Tyhjän tilan periaatetta on hyödynnetty patologian laboratorion esittelyssä. Dioja ei ehdettu täyteen, vaan sisältö jaettiin useampaan diaan. Esimerkkinä tästä ovat kudosprosessoinnin vaiheet, jotka esitellään kahdessa diassa (kuviot 14 ja 15).

Kudosnäytteet

1. Sisäänkirjaaminen.

3. Kasetoiminen.

2. Makroskooppinen tutkiminen.

PÄIJÄT-HÄMEEN SOSIAALI- JA TERVEYSYHTYMÄ
Lääketieteellisten palvelujen keskus

Kuvio 14. Kudospöytä saapuu laboratorioon, ensimmäiset työvaiheet.

Kuvio 15. Kudosnäytteen prosessointi jatkuu, seuraavat työvaiheet.

Kunkin laboratorion esittely päättyy yhteystietodiaan, jossa kerrotaan laboratorion toiminta-ajat ja osastonhoitajan yhteystiedot, sähköpostiosoite ja puhelinnumero (kuvio 16). Diassa esiintyy myös PHSOTEY:n kämmen-logo. Tarinan lopuksi kerrotaan PHSOTEY:n tarjoamat henkilöstöedut, mitkä ovat nykyisin merkittävä osa työnantajan kilpailukykyä (kuvio 17). Viimeisessä diassa toivotetaan uudet työntekijät tervetulleeksi kulttuurikaupunki Lahteen (kuvat Sibeliustalolta ja Pikku-Vesijärven puistosta). Diasarjan päätöksen halutaan vahvistavan positiivista mielikuvaa paitsi PHSOTEY:stä työnantajana myös Lahdesta nuorekkaana ja kulttuuririkkaana asuinpaikkana.

Yhteystiedot

Kliinisen kemian laboratorio toimii ympäri vuorokauden.

Vs. osastonhoitaja
Sirkka-Liisa Viiala
sirkka-liisa.viiala@phsotey.fi
p. 044 719 5474

PÄIJÄT-HÄMEEN SOSIAALI- JA TERVEYSYHTYMÄ
Lääketieteellisten palvelujen keskus

Kuvio 16. Yhteystiedot. Kämmen- logo.

PHSOTEY:n henkilöstöedut

- työterveyspalvelut
- sairaan lapsen hoitopalvelu
- tuettu lounas
- edullinen taksikuljetus Lahden rautatieasemalta keskussairaalalle
- laaja koulutustarjonta
- tieteellinen kirjasto
- monipuoliset liikunta- ja harrastusmahdollisuudet
- monipuolinen kulttuuritarjonta
- lomamökit Ylläksellä ja Heinolassa

PÄIJÄT-HÄMEEN SOSIAALI- JA TERVEYSYHTYMÄ
Lääketieteellisten palvelujen keskus

Kuvio 17. Henkilöstöedut tuovat osaltaan hyvinvointia työhön.

7.2 Informaatiomateriaalin kuvaus

Tämä esitys tehtiin rekrytointidiasarjasta poiketen omalla tyylillä eikä siinä käytetty PHSOTEY:n virallista pohjaa. Diasarja sisältää yhteensä 34 diaa. Ensimmäinen dia esittelee ilmakuvan keskussairaalarasta ja muistikirja-idean (kuvio 18). Kuvasta saa käsityksen sairaalalokonaisuudesta ja alueen koosta. Muistikirja on visuaalinen ja toiminnallinen efekti. Se on ikään kuin repäisty opiskelijan omasta käsinkirjoitetusta muistikirjasta ja kirjoitettu muotoon ”Mitä opin?” Muistikirja-dioissa on käytetty PowerPointin dian vaihtumistehostetta ”siirtymä keskeltä pystysuunnassa”, joka antaa vaikutelman aukeavasta kirjan sivusta.

Kuvio 18. Informaatioidiasarjan etusivu.

Diasarjan pohjaväriksi valittiin valkoinen, joka tuottaa parhaan kontrastin ja jolla kuvien värit toistuvat mahdollisimman aitoina. Toisessa diassa on sisällysluettelo, jonka sivunumerot on linkitetty (kuvio 19). Sivunumeroa hiirellä klikkaamalla pääsee haluttuun kohtaan esityksessä. Samassa diassa osoitetaan muistikirjan käyttö: muistikirjaa hiirellä klikkaamalla pääsee eteenpäin.

<h1>Sisältö</h1>		Dia	Dia
Sijainti ja kulkuyhteydet	3	Poissaolot	15
PHKS:n aluekartta	4	Näytteenotto	16-18
Sairaalan pohjakuva	5	Toiminta verialtistustilanteessa	17
Yleistä PHSOTEY:stä	6	Lajittelu	19-20
Harjoittelu on osa opiskelua	7	Kemia – immunokemia	21-22
Harjoittelun tavoitteet	8	Verikaasut ja vieritestit	23-24
Harjoittelun arviointi	9	Hematologia	25-26
Henkilöstö	10	Verikeskus	27-28
Harjoittelun aloitus	11	Eritelaboratorio	29-30
Tietojärjestelmä ja koulutukset	12	Yhteenveto	31
Työajat ja taudit	13	Onnistuneen harjoittelun avaimet	32
Ruokailu	14	Yhteystiedot	33

Klikkaa muistikirjaa!

Kuvio 19. Informaatioidiasarjan sisältö: sivunumerot linkitetty.

Sarjan johdantoon kuuluvat keskussairaalan sijainti ja kulkuyhteydet, keskussairaalan aluekartta, sairaalan pohjakuva palveluineen, yleistietoa PHSOTEY:stä (jäsenkunnat) sekä harjoittelun tavoitteet ja arviointi. Lahden kaupungin karttapalvelu ja bussiaikataulut on linkitetty (kuvio 20). Diasarjassa on paljon linkityksiä tilan säästämiseksi ja lukija voi linkeistä valita itselleen käyttökelpoisen tiedon (toimenpiteet verialtistuksen tapahduttua, kuvio 21).

Sijainti ja kulkuyhteydet

- Päijät-Hämeen keskussairaala sijaitsee Lahden keskustasta valtatie 12:ta noin kuusi kilometriä Tampereen suuntaan (Keskussairaalankatu 7).

Lahden kaupungin karttapalvelu (klikkaa) →

- Linja-autot 3, 4A ja 4B lähtevät keskussairaalaan kauppatorilta Aleksanterinkadulta (pysäkki B).
Aikataulut Lahden liikenne (klikkaa bussia)
- Aikataulut Lehtimäen Liikenne (klikkaa bussia)
- Pekolan liikenteen bussit 40B ja 40C lähtevät linja-autoasemalta laiturista 20.
Aikataulut Pekolan Liikenne (klikkaa bussia)
- SL-Autoyhtymän linja-auto 3 ajaa vakiovuorona Heinolasta keskussairaalaan.
Aikataulut SL-Autoyhtymä (klikkaa bussia)
- Pysäköinti-alueet ([dia 8](#)): Sairaalan kanttiinista voi ostaa väliaikaisen pysäköintiluvan esittämällä voimassa olevan opiskelijakortin.

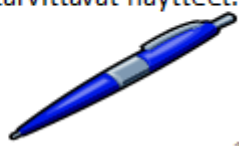
3

Kuvio 20. Hyperlinkkejä liitettyinä objekteihin.

Toiminta verialtistustilanteessa

- ✓ Puhdista altistunut alue ensin kylmällä juoksevalla vedellä ja sitten alkoholihauhteella (2 min).
- ✓ Ilmoita hoito-osaston sairaanhoitajalle tapahtuneesta.
- ✓ Ota yhteys oman oppilaitoksesi terveydenhoitajaan toimintaohjeiden saamiseksi. Tapaturmatilanteet käsitellään myös työyksikössä yhdessä esimiehen ja opiskelijaohjaajan kanssa.
- ✓ Tee ilmoitus tapaturmasta infokanavan linkistä vakuutusyhtiö Pohjolaan.
- ✓ Potilasta hoitavan lääkärin konsultaatio: arvio HIV:n ja muiden veriteitse tarttuvien infektioiden riskistä.
- ✓ Työntekijästä ja altistuksen lähteestä otetaan tarvittavat näytteet.

Klikkaa kynää - pääset
takaisin näytteenottoon!

17

Kuvio 21. Toimintaohjeita linkitettyinä.

Johdanto-osan jälkeen kerrotaan harjoittelun käytännöistä: mitä tapahtuu ihan ensimmäiseksi ensimmäisenä työpäivänä? Seuraavaksi käsitellään laboratorion tietojärjestelmää ja koulutuksia, työaikoja ja taukoja, ruokailua ja poissaoloja. Henkilöstöstä ker-

rotaan ammattinimikkeittäin ilman yksityiskohtaisia virkojen ja toimien määriä (kuvio 22). Opiskelijalle on havainnollisempaa nähdä laboratoriossa työskentelevien ammattihenkilöiden kirjo.

Henkilöstö

Kliinisen kemian laboratoriossa työskentelee ylilääkäri, kemistejä, osastonhoitajia, apulaisosastonhoitajia, laboratoriohoitajia, tutkimusapulaisia, perushoitajia, sairaanhoitajia, terveyskeskusavustajia ja tietojärjestelmäkoordinaattoreita. Yhteensä virkoja/toimia on noin 80.

Ylikemisti Paula ja laboratoriohoitaja Mari työssä Vista-analysaattorilla.

10

Kuvio 22. Henkilöstön esittelyä.

Seuraavaksi esitellään kliinisen kemian laboratorion eri työpisteet: näytteenotto, lajittelu, peruskemia, verikaasut ja vieritestit, hematologia, verikeskus ja eritelaboratorio. Kunkin laboratorion osioon kuuluu kaksi diaa. Aloitussdiassa esitellään lyhyesti analyysit ja kerrotaan, montako työntekijää työpisteessä päivisin työskentelee (kuvio 23). Kuvassa on yleisnäkymä työpisteestä ja bioanalytikoita tekemässä työtään. Analyysit esitetään tiivistetysti luetelmana. Tietoinen valintamme oli, että laitteiden nimiä ja toimintaperiaatteita ei erikseen esitellä. Harjoittelijalle se ei ole erityisen hyödyllistä tietoa etukäteen annettuna, vaan analysaattoreihin tutustuminen tapahtuu luontevimmin vasta työpaikalla. Ainoastaan kemian analysaattorit (Siemens Dimension Vista 1500) halusimme mainita nimeltä, sillä ne ovat tällä hetkellä Suomessa ainoat laatuaan.

VERIKAASUT JA VIERITESTIT

- Analyysit:
  - happoemästase- ja kalsiumionitutkimukset
  - lasko
  - osmolaliteetti ja trombosyyttien funktiotutkimus
  - mikroveret, pH
- Työpisteessä työskentelee päivisin 1 työntekijä.

23

Kuvio 23. Esimerkki työpisteen yleisesittelystä.

Yleisesittelyn jälkeen tulee muistikirjan sivu, joka tiivistää harjoittelijan näkökulmasta työpisteessä harjoiteltavat asiat (kuvio 24). Sivulla kerrotaan myös työpisteen vastuuhoitajan nimi (etunimi). Iloinen kasvokuva toivottaa opiskelijan tervetulleeksi.

Verikaasut ja vieritestit- työpisteessä

- ✓ Työskentelin verikaasuanalysointilaiteella (ruisku- ja kapillaarinäytteet).
- ✓ Mittasin laskoja ja osmolaliteettia, tein trombosyyttien funktiotutkimuksia.
- ✓ Tutustuin analysointilaitteiden huoltoon ja kontrollointiin
- ✓ Kontrolloin vieritestit- eli POC-laitteiden tulostasoja.

Työpisteen vastuuhoitaja on Eija.

24

Kuvio 24. Esimerkki muistikirjan sivusta.

Informaatiomateriaalin tekstielementeissä esiintyy hahmottamista helpottavaa toistoa (yleisesittelyssä Calibri ja käsialafontti Lucida Handwriting muistikirjan sivuissa). Linkit on liitetty objekteihin (muistikirja, punainen nuoli, kynä), toiminnot kerrotaan objektin yhteydessä. Punainen ja kirkas sininen ovat tehokkaita huomion kiinnittäjiä näissä objekteissa. Animaatioita on liitetty joihinkin objekteihin havaitsemisen helpottamiseksi (kuvio 25).

NÄYTTEENOTTO

- Aamunäytteenottokierrot hoito-osastoilla
- Polikliininen näytteenotto
- Asiakkaan tunnistaminen
- Salassapitovelvollisuus
- Turvallisuus
  - potilasturvallisuus
  - työturvallisuus
  - ergonomia

Katso myös:

Toiminta
verialtistustilanteessa

Klikkaa nuolta!

16

Kuvio 25. Linkkeihin siirtyminen tapahtuu objektien kautta.

Diasarja päättyy yhteenvetoon, johon on koottu tärkeitä huomioitavia asioita harjoittelun onnistumiseksi (kuvio 26). Loppuun on sijoitettu myös opiskelijavastaavien yhteystiedot. Viimeinen dia esittää nuoren bioanalyytikon tervetuloivotuksen uudelle harjoittelijalle. Dian haluamme viestivän työpaikan hyvää ilmapiiriä, opiskelijamyönteisyyttä ja työn tekemisen iloa (kuvio 27). Viimeisten diojen on tarkoitus korostaa diasarjan tärkeitä sanomaa ja vahvistaa mielikuvaa PHSOTEY:n kliinisen kemian laboratorionsta hyvänä harjoittelupaikkana.

Onnistuneen Harjoittelun Avaimet

- Kirjoita aktiivisesti oppimispäiväkirjaa ja peilaa opittua teoriaa käytäntöön.
- **JATKUVA PALAUTE!**
  - avoin keskustelu ohjaajien kanssa koko harjoittelun ajan: ole aktiivinen, kysy, kyseenalaista, pohdi, ehdota, ihmettele...
- Ole avoin, utelias, kysy, viihdy....
- Muista vapaa-ajalla liikunta ja ulkoilu, nuku riittävästi - jaksat paremmin!

1

Kuvio 26. Yhteenvetoa informaatiopakettin lopussa.

Tervetuloa harjoitteluun!

Kuvio 27. Opiskelijamyönteisyys.

8 Opinnäytetyön tuotosten arviointi

Toiminnallisen opinnäytetyön arviointi voidaan jakaa kolmeen eri osioon. Ensimmäisenä arvioidaan saavutettiin asetetut tavoitteet ja onko työ ammatillisesti merkittävä. Kohderyhmän tulee olla kiinnostunut ja heidän arvio työn toimivuudesta, visuaalisuudesta ja käytettävyydestä on työn onnistumisen kannalta tärkeää. Toinen keskeinen arvioinnin kohde on työn toteutustapa. Laadukas sisältö aikaansaadaan yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa ja se vaatii aina onnistunutta keskinäistä viestintää. Kolmanneksi tulee arvioida työn johdonmukaisuutta ja vakuuttavuutta. Samalla tulee arvioida omaa ammatillista kasvua ja miten sitä tulisi kehittää. Herättikö työ jatkosuunnitelmia ja aina on hyvä pohtia, menikö kaikki niin kuin pitikin. (Vilkka – Airaksinen 2003: 154–161.)

8.1 Rekrytointidiasarjan arviointi

Rekrytointidiasarjan tavoitteena on lisätä myönteistä yrityskuvaa, herättää työnhakijoiden mielenkiintoa, tuoda esille monipuoliset työllistymismahdollisuudet ja antaa yhtenäinen kuva PHSOTEY:n eri laboratorioista. Kohderyhmä tuotokselle ovat uudet työntekijät ja valmistuvat bioanalytikot, joten heidän arvio olisi ollut työn onnistumisen kannalta merkittävää. Aikataulullisesti emme pystyneet heiltä arviointia saamaan, mutta vastaavasti saimme palautetta tuotoksen käyttäjiltä. Näin saimme ammatillista merkittävyyttä tuotokselle ja alan asiantuntijoiden palautteen ansiosta pystyimme viimeistelemään rekrytointidiasarjasta visuaalisesti houkuttelevan, johdonmukaisesti etenevän ja helposti käyttöön otettavan esityksen. Tuotoksen päivitettävyyden ja eri laboratorioiden omat osuudet, jotka voidaan tarvittaessa esitellä erikseen, tuovat lisäarvoa työlemme.

Yrityksen vetovoimaisuus lisää myönteistä yrityskuvaa, joten tuomme tuotoksessamme esille työyhteisöä, työoloja, työilmapiiriä ja työhyvinvointia. Työhyvinvointi ymmärretään hyvin monenlaisina asioina, joten sen esiintuominen on haastavaa. Mielestämme kuitenkin onnistuimme siinä. Työilmapiiri kuvastuu iloisten kasvokuvien kautta, työergonomia näkyy työpisteitä esittävässä kuvissa ja erityisesti henkilöstöeduista kertova oma erillinen dia tuo monia työhyvinvointiin liittyviä asioita esille. Työnhakijoiden mielenkiinnon herättäminen ja monipuolisten työllistymismahdollisuuksien esille tuominen ovat visuaalisen toteutuksen taustalla. Valitsimme tuotoksen tekstit, kuvat, muodot ja värit

siten, että niistä syntyy informatiivinen ja houkutteleva kokonaisuus. Esimerkiksi laboratoriodien ajanmukaisia tiloja ja huipputekniikkaa on tärkeää tuoda esille. PHSOTEY:n laboratoriot esitellään johdonmukaisesti ja yhtenäisesti: yleiskuva - toiminta - tutkimukset - tutkimusmäärät - henkilöstö - yhteystiedot.

Rekrytointidiasarjan toteutus tapahtui aikaisemmin käytössä olleen diasarjan rungon avulla. Vanha runko oli hyvin käyttökelpoinen ja pääsimme nopeasti kiinni kokonaisuuteen. Emme olleet vielä harjoitelleet kaikissa laboratorioissa, joten oli tärkeää luoda yhteyksiä. Työyhteisötaitojamme pääsimme testaamaan käytännössä ja yhteistyö ohjausryhmäläisten kanssa sujui alusta alkaen erinomaisesti. Saimme tuotoksemme ympärille asiantuntijoista koostuvan ohjausryhmän, minkä ansiosta diasarjan sisältö pystyttiin kokoamaan laadukkaasti ja tavoitteiden mukaisesti.

Rekrytointidiasarjaa käytetään laboratoriotuotoimintojen esittelyyn muun muassa alan messuilla ja oppilaitoksissa, mutta mielestämme se sopisi myös avoimeen rekrytointiin PHSOTEY:n internetsivustoille. Muutamia dioja voisi myös esitellä joidenkin yleisten odotustilojen näyttöseinällä, esimerkiksi näytteenotossa ja näin esiintuoda eri laboratorioita.

8.2 Informaatiomateriaalin arviointi

Informaatiomateriaalin tavoitteena on auttaa bioanalyttikko-opiskelijaa orientoitumaan tulevaan harjoittelujaksoon, tarjota tietoa työpaikan käytännöistä, tutustuttaa työpisteisiin, antaa tietoa työtehtävistä ja edesauttaa harjoittelun tavoitteiden asettamista. Kohderyhmä tuotokselle ovat kliinisen kemian laboratorion harjoitteluun tulevat bioanalyttikko-opiskelijat. Meille järjestyi mahdollisuus esitellä lähes valmista tuotosta kohderyhmäläisille maaliskuussa ja saadun arvioinnin perusteella voimme tyytyväisenä todeta, että asiasisältö on onnistunut ja sitä pystytään hyödyntämään käyttötarkoituksessaan.

Informaatiomateriaali lähetetään opiskelijalle sähköisesti ennen harjoittelun alkua, joten orientoiminen tulevaan harjoitteluun alkaa jo silloin. Tuotoksessa tuomme esille työpaikan erilaisia käytäntöjä (ruokailut, tauot, poissaolot, työaika, tietojärjestelmä, koulutukset). Työpisteet esitellään johdonmukaisesti tekstein ja kuvin. Työtehtävistä kerrotaan muistikirjamaisesti omissa dioissaan ja niiden avulla opiskelija pystyy myös tarvittaessa kirjaamaan tavoitteita tulevalle harjoittelujaksolle. Opiskelijamyönteisyyttä tuodaan esil-

le hymyilevien työntekijöiden ja opiskelijavastaavien kasvokuvin. Dioista välittyvä vastaanottava ilmapiiri ja visuaalisin keinoin esitetty mielenkiintoinen sisältö lisäävät myös opiskelijamyönteisyyttä.

Informaatiomateriaalin toteutus perustuu vertailemiseen ja sovelsimme Nivan ja Tuomisen (2005: 33–45) Benchmarking-mallin 10 askelta niin, että se sopi omaan tuotokseemme. Vertailun avulla pystyimme työstämään pilottiversion. Oman ryhmämme opiskelijat, ohjaavat opettajat ja ohjausryhmäläiset edesauttoivat pilottiversion sisällön muokkaamisessa. Kohderyhmältä saadun arvioinnin perusteella tuotoksen sisältö vastaa sille asetettuja tavoitteita ja uskomme sen olevan tasokas.

Informaatiomateriaalin tavoitteena on edesauttaa harjoittelun tavoitteiden ymmärtämistä, mutta varsinainen opiskelijan arviointi ei sisälly tuotokseemme. Opiskelijaohjaajien kanssa harjoittelija voisi vielä yhdessä läpikäydä materiaalin ja miettiä tavoitteiden kautta arviointia ja palautteen antamista. Mielestämme informaatiomateriaali sopii myös esitettäväksi oppilaitoksissa rekrytointidiasarjan rinnalla, tietenkin kohderyhmä huomioon ottaen. Vastaavanlaisen informaatiomateriaalin voisi tehdä kaikkiin PHSO-TEY:n laboratorioihin harjoitteluun tuleville bioanalyttikko-opiskelijoille, jolloin yhtenäinen käytäntö yhdistäisi entisestään laboratorioiden toimintaa.

9 Pohdinta

"Ajattelemme usein, että uutta tietoa on vain sellainen, jota ei maailmassa vielä ole. Uutta tietoa on myös se muoto, johon produktisi saatat persoonallisella tavalla." Näin kuvailevat Vilkka ja Airaksinen (2003: 69) kirjassaan toiminnallista opinnäytetyötä ja peräänkuuluttavat samalla sekä käytännönläheisyyttä että työelämälähtöisyyttä.

Kuvaus sopii täydellisesti työhömmme. Lähtökohdat työhömmme tulivat työelämän tarpeista ja tavoitteet suunnattiin käytännönläheisiksi. Teimme tuotoksista omaperäiset ja esitimme asiat niissä niin, että ne erottuvat muista vastaavista tuotoksista. Informaatiomateriaalia pystymme vertailemaan, joten tiedämme työmme erottuvan muista vastaavista. Rekrytointidiasarjaa emme itse pysty arvioimaan, mutta työelämäohjaajamme on tutustunut moniin vastaaviin tuotoksiin. Hänen arvionsa mukaan rekrytointidiasarjamme on ammattitaitoisesti tehty ja laboratoriot esitellään havainnollisesti käytännön toiminnan tasolla. Tuotos erottuu edukseen, sillä siinä on paljon sellaista tietoa, jota ei löydy

virallisista painetuista esittelymateriaaleista. Hänen mielestään myös selkeys, toimivuus ja kilpailukyvyyn osoittaminen erottavat tuotoksemme muista vastaavista. (Viiala 2013.) Teimme molemmista tuotoksista houkuttelevat, informatiiviset, selkeät ja johdonmukaiset, aivan kuten työn alussa suunnittelimme. Oma tavoitteemme oli tehdä sen tasoiset tuotokset, että ne todellakin ovat käyttöön otettavat ja työelämä hyötyy niistä tulevaisuudessa. Työmme tilaaja on ottamassa molemmat tuotokset käyttöön ja ne luovutetaan tilaajalle helposti päivitettävissä tiedostomuodoissa. Samalla jokainen laboratorio on tarvittaessa erotettavissa omaksi kokonaisuudeksi, jolloin käyttömahdollisuudet monipuolistuvat.

Työn luotettavuutta lisäävät asianmukaiset lähdeviitteet, lähdeluettelo ja suorien lainauksien esille tuominen lainausmerkein, sisennyksin ja kursivoiden. Suurin osa käyttämistämme lähteistä ovat viimeisten viiden vuoden aikana ilmestyneitä ja internetsivustot ovat tunnettujen ja yleisesti luotettavina pidettyjen tahojen ylläpitämiä. Tuotosten lähteinä käytimme myös asiantuntijoiden suullisia tiedonantoja. Raportissa käytetyt suulliset ja kirjalliset palautteet eivät ole suoraa lainattuja, vaan ne ovat referoituja. Suurimman osan valokuvista otimme itse, osan saimme PHSOTEY:n kuvapankista, internet-kuvapankeista ja ohjausryhmän jäseniltä. Kaikkiin valokuviiin saimme julkaisuluvat ja valokuvissa esiintyviltä henkilöiltä saimme hyväksynnän kuvien ja nimien käyttöön. Molemmat tuotokset tarkistettiin sisällöllisesti PHSOTEY:n työelämäohjaajan kautta organisaatiossa ja ne hyväksyttiin.

Kokonaisuudessaan opinnäytetyön tekeminen oli alusta alkaen meille hyvin mieleinen ja mielenkiinto vain kasvoi työn edetessä. Parityöskentely oli mielestämme elinehto tämän tyyliselle työlle, sillä samaan aikaan teimme tuotoksia osin limittäin, molempiin tuotoksiin haettiin tietoja ja kirjoitettiin asioita ylös, valokuvaamista unohtamatta. Suunnitelmavaiheessa sovimme työnjaon, mikä toimi koko työskentelyn ajan ja edesauttoi työn etenemisessä. Suunniteltu aikataulu piti paikkansa ja opiskeluun liittyvät aihe- ja suunnitelmaseminaarit jaksottivat työtämme sopivasti ja loivat samalla aikarajat, joista oli pidettävä kiinni. Muistioiden tarpeellisuus tuli viimeistään kirjoitusvaiheessa todistetuksi, sillä asiat unohtuvat mielestä nopeasti. Muistiot kirjoitettiin pöytäkirjamaisiksi asiakirjoiksi, jolloin niistä saimme palautettua mieleemme, kuinka asioita työstettiin, kenen kanssa ja missä aikataulussa.

Raportin kirjoittaminen oli työmme haastavin kokonaisuus. Yhdistimme innovaatiotyömme tähän opinnäytetyöhön, koska molemmat tuotokset toteutettiin visuaalisen

suunnittelun avulla. Tuotosten hiominen ja työstäminen vei molemmilta yllättävän paljon aikaa ja vaati täydellistä keskittymistä siihen, jolloin loppuraportin kirjoittamisen aloitus oli vaikeaa. Suurena apuna raportin johdonmukaiseen kirjoittamiseen oli ohjaava opettajamme, joka määrätietoisen lempeästi ohjasi työtämme ja osoitti meille ”punaisen langan”.

Tekisimmekö jotain toisin, jos nyt aloittaisimme alusta? Teoriaan paneutuisimme paremmin ennen tuotosten työstämistä. Aikaisempi koulutuksemme viestinnän, markkinoinnin ja myynnin puolelta antoi meille tarpeellisen tietopohjan työstää rekrytointidiarjan pilottiversio ensin ja vasta sen jälkeen tutustua teoriaan. Teoria auttoi ja vahvisti tekemiämme ratkaisuja ja palautteen kautta hioimme tuotoksen lopulliseen asuun. Toisin saimme tavallaan uuden mahdollisuuden aloittaa alusta, kun aloimme työstää informaatiomateriaalia. Silloin teoria oli jo hallussa ja saimme luoda täysin uutta esitystä.

Olemme kiitollisia, että meillä oli mahdollisuus käydä tuotoksiamme läpi eri ammattilaisten ja opiskelijoiden kanssa, jolloin meille tarjoutui tilaisuus nähdä työmme monelta eri kannalta. Tuotoksiamme arvioitiin sisällöllisesti ja visuaalisesti eri tahoilta, asiantuntijoiden, laboratorioiden henkilökunnan ja opiskelijoiden näkökulmasta. Uskomme lopputulosten olevan kaikkia osapuolia tyydyttäviä ja itsekin koemme onnistuneemme. Kehityimme molemmat ammatillisesti työn edetessä, sillä saimme mahdollisuuden tutustua kaikkiin laboratorioihin pintaa syvemmältä. Samalla ulkopuolisen silmin katsellen näimme asioita eri tavalla, mikä osaltaan auttoi pysymään tasapuolisena kaikkia laboratorioita ja työpisteitä kohtaan. Erityisesti ilahduimme siitä tavasta, miten meihin suhtauduttiin ja kuinka hyvin meitä perehdytettiin eri laboratorioiden ja työpisteiden toimintaan, jolloin meille syntyi hyvä kokonaiskuva. Kokonaiskuvan ymmärtäminen edesauttoi tuotosten työstämisessä ja se näkyy myös lopputuloksissa meitä tyydyttävällä tavalla.

Lähteet

Finlandia-klubi 2012. Kuvat. Verkkodokumentti. <<http://www.finlandia-klubi.fi/fi/kuvat/20121/>>. Luettu 30.11.2012.

Hatva, Anja (toim.) 2002. Verkkografiikka. Helsinki: Edita.

Heinonen, Helena 2012. Viestintäjohtaja. PHSOTEY. Lahti. Suullinen tiedonanto. 5.12.

ISLAB 2012. Harjoittelupaikkojen esittely. Verkkodokumentti. Päivitetty 23.11.2012. <<http://www.islab.fi/index.asp?tz=-2>>. Luettu 7.1.2013.

Karlöf, Bengt – Lundgren, Kurt – Edenfeldt Froment, Marie 2003. Ota oppia parhaista! Jyväskylä: Gummerus.

Keränen, Vesa – Lamberg, Niko – Penttinen, Jukka 2001. Digitaalinen viestintä. 2. painos. Jyväskylä: WSOY.

Kupias, Päivi – Peltola, Raija 2009. Perehdyttämisen pelikentällä. Helsinki: Oy Yliopistokustannus.

Lahden Sibeliustalo Oy. Tiedostopankki. Verkkodokumentti. <<http://lahden.sibeliustalo.fi/galleria/>>. Luettu 30.11.2012.

Lakes. Kuvahotelli. Verkkodokumentti. <<http://www.kuvahotelli.com/lahtiregion/>>. Luettu 30.11.2012.

Lammi, Outi 2009. Vaikuta visuaalisesti. Laadi selkeä esitys. Jyväskylä: WSOY.

Lammi, Outi 2011. PowerPoint 2010. Tehoa viestintään. Jyväskylä: WSOY.

Markkanen, Mikko 2005. Henkilöstön hankinta sähköistyy. Helsinki: WSOY.

Metropolia Ammattikorkeakoulu 2012a. Opetussuunnitelmat. Verkkodokumentti. <<http://opinto-opas-ops.metropolia.fi/index.php?rt=index/nuoretJaAikuiset/SB12S1/ajoitussuunnitelma&lang=fi>>. Luettu 1.3.2013.

Metropolia Ammattikorkeakoulu 2012b. Opinto-opas. Verkkodokumentti. Päivitetty 26.3.2012. <<http://opinto-opas.metropolia.fi/fi/kaytannon-tietoa-opiskelijoille/harjoittelu/>>. Luettu 14.3.2013.

Niva, Mikael – Tuominen, Kari 2005. Benchmarking käytännössä. Turku: Oy Benchmarking Ltd.

Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveystyö 2012. Verkkodokumentti. <<http://www.phsotey.fi/sivut/?vy=9987&ryhma=253>>. Luettu 9.11.2012.

Rauramo, Päivi 2009. Työhyvinvoinnin portaat - viisi vaikuttavaa askelta. Verkkodokumentti. <http://www.museoliitto.fi/doc/TYHY_portaat_luento0aineisto_09.pdf>. Luettu 3.1.2013.

Ravanti, Elina – Pääkkönen, Rauno 2012. Työhyvinvoinnin tilannekuva. Työterveyslaitos. Verkkokirja. <http://www.ttl.fi/fi/verkkokirjat/Documents/Tyohyvinvoinnin_tilannekuva.pdf>. Luettu 6.1.2013.

Reynolds, Garr 2009. Esityksen suunnittelu: zen ja pelkistämisen taito. Jyväskylä: WSOYpro Oy.

Successfactors 2012. 2012 HR Beat: A survey on the pulse on today's global workforce. Verkkodokumentti. <https://www.successfactors.com/lp/global-workforce-survey?Campaign_ID>. Luettu 11.11.2012.

Surakka, Tuula 2009. Hyvä työpaikka hoitoalalla - näin haetaan ja sitoutetaan osaajia. Helsinki: Tammi.

Tampereen ammattikorkeakoulu 2012a. Opinto-opas. Verkkodokumentti. <<http://opinto-opas.tamk.fi/ops/opas/ops/kops.php?y=2012&c=1077&lang=fi>>. Luettu 1.3.2013.

Tampereen ammattikorkeakoulu 2012b. Opinnot työelämässä. Verkkodokumentti. Päivitetty 1.8.2012. <[http://www.tamk.fi/cms/tamk.nsf/\\$all/116F4A41B9D401DCC225789A004848DF](http://www.tamk.fi/cms/tamk.nsf/$all/116F4A41B9D401DCC225789A004848DF)>. Luettu 19.3.2013.

Terveydenhoitajaliitto. Ammatillinen pukeutuminen. Kaisa Virtanen. Verkkodokumentti. <<http://www.terveydenhoitajaliitto.fi>>. Luettu 7.1.2013.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2011. Asetus potilasturvallisuudesta. Suomen säädösasetelma. Verkkodokumentti. <http://www.thl.fi/fi_FI/web/potilasturvallisuus-fi/asetus-potilasturvallisuudesta>. Luettu 3.1.2013.

Tuomaala, Mika 2010. Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2009. Verkkójulkaisu. Työ- ja elinkeinoministeriö. <http://www.tem.fi/files/26994/Tyovoiman_hankinta_toimipaikoissa_vuonna_2009.pdf>. Luettu 3.1.2013.

Työturvallisuuslaki 738/2002. Annettu Helsingissä 23.8.2002.

Vahtio, Eeva-Leena 2005. Rekrytointi menestystekijänä. Helsinki: Edita.

Viiala, Sirkka-Liisa 2013. Osastonhoitaja. PHSOTEY, kliinisen kemian laboratorio. Lah-ti. Kirjallinen tiedonanto. 25.3.

Vilka, Hanna – Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Väisänen, Pentti 2003. Työssäoppiminen ammatillisissa perusopinnoissa. Ammatillinen osaaminen, työelämän kvalifikaatiot ja itseohjautuvuus opiskelijoiden itsensä arvioimi-na. Joensuu: Joensuun yliopisto - kasvatustieteiden tiedekunta.

PALAUTELOMAKE – vastaa omin sanoin

1. Yleisilme

- visuaalisuus?
- informatiivisuus?
- yhtenäisyys?

2. Sisältö

- tekstimäärä?
- kuvien käyttö?
- tunnuslukujen tarpeellisuus?

3. Vetovoimaisuus

- miten työhyvinvointi näkyy?
- mikä antaa lisäarvoa?

4. Arviointi

- risut
- ruusut
- arvosana 1-5

PALAUTELOMAKE – vastaa omin sanoin

1. Yleisilme

- visuaalisuus?
- informatiivisuus?
- yhtenäisyys?

2. Sisältö

- tekstimäärä?
- kuvien käyttö?
- tunnuslukujen tarpeellisuus?

3. Opiskelijamyönteisyys

- mikä lisää opiskelijamyönteisyyttä?
- mitä voisi vielä tuoda esille?

4. Arviointi

- risut
- ruusut
- arvosana 1-5

ARVIOINTILOMAKE**VASTAA JOKAISEN DIA KOHDALLA KYSYMYKSEEN YMPYRÖIMÄLLÄ VASTAUSVAIHTOEHTO****- ONKO DIA TARPEELLINEN OPISKELIJAN NÄKÖKANNALTA?**

1. OTSIKKO - HARJOITTELIJAN MUISTIKIRJA	KYLLÄ	EI
2. MUISTIKIRJA - sisältö	KYLLÄ	EI
3. MUISTIKIRJA - sijainti ja kulkuyhteydet	KYLLÄ	EI
4. HARJOITTELU ON OSA OPISKELUA	KYLLÄ	EI
5. HARJOITTELUN TAVOITTEET	KYLLÄ	EI
6. HARJOITTELUN ARVIOINTI	KYLLÄ	EI
7. YLEISTÄ PHSOTEY:STÄ	KYLLÄ	EI
8. ALUEKARTTA	KYLLÄ	EI
9. SAIRAALAN POHJAKUVA	KYLLÄ	EI
10. HENKILÖSTÖ	KYLLÄ	EI
11. HARJOITTELUN ALOITUS	KYLLÄ	EI
12. HARJOITTELUN KÄYTÄNTÖJÄ - tietojärjestelmä ja koulutukset	KYLLÄ	EI
13. HARJOITTELUN KÄYTÄNTÖJÄ - työajat ja tauot	KYLLÄ	EI
14. HARJOITTELUN KÄYTÄNTÖJÄ - ruokailu	KYLLÄ	EI
15. HARJOITTELUN KÄYTÄNTÖJÄ - poissaolot	KYLLÄ	EI
16. NÄYTTEENOTTO	KYLLÄ	EI
17. MUISTIKIRJA - toiminta verialtistustilanteessa	KYLLÄ	EI

18. MUISTIKIRJA - näytteenotossa	KYLLÄ	EI
19. LAJITTELU	KYLLÄ	EI
20. MUISTIKIRJA - lajittelupisteessä	KYLLÄ	EI
21. KEMIA - IMMUNOKEMIA	KYLLÄ	EI
22. MUISTIKIRJA - kemian työpisteessä	KYLLÄ	EI
23. VERIKAASUT JA VIERITESTIT	KYLLÄ	EI
24. MUISTIKIRJA - verikaasut ja vieritestit työpisteessä	KYLLÄ	EI
25. HEMATOLOGIA	KYLLÄ	EI
26. MUISTIKIRJA - hematologian laboratoriossa	KYLLÄ	EI
27. VERIKESKUS	KYLLÄ	EI
28. MUISTIKIRJA - verikeskuksessa	KYLLÄ	EI
29. ERITELABORATORIO	KYLLÄ	EI
30. MUISTIKIRJA - eritelaboratoriossa	KYLLÄ	EI
31. MEILLÄ TUTKITAAN ENNEN KUIN HUTKITAAN!	KYLLÄ	EI
32. ONNISTUNEEN HARJOITTELUN AVAIMET	KYLLÄ	EI
33. YHTEYSTIEDOT	KYLLÄ	EI
34. TERVETULOA HARJOITTELUUN!	KYLLÄ	EI

Yhteenveto opiskelijoiden antamasta arvioinnista:

dia nro/ opiskelija	1	2	3	4	5	6	7	8
1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	1	1	2	1	1	1	1	1
3	1	1	1	2	1	2	2	1
4	1	1	1	1	1	1	1	1
5	1	1	1	1	1	1	1	1
6	1	1	1	1	1	1	2	1
7	1	1	1	1	1	1	1	1
8	1	1	1	2	1	2	2	1
9	1	1	1	1	1	1	2	1
10	1	1	1	1	1	2	1	1
11	1	1	1	2	2	2	1	1
12	1	1	1	1	1	2	2	1
13	1	1	1	2	1	1	1	2
14	1	1	1	1	1	1	1	1
15	1	1	1	1	1	1	1	1
16		1	1	1	1	1	1	1
17	1	1	1	1	1	1	1	1
18	1	1	1	1	1	1	2	1
19	1	1	1	1	1	1	2	1
20	94,7 %	100 %	94,7 %	78,9 %	94,7 %	73,7 %	63,2 %	94,7 %
1=KYLLÄ 2=EI MK=muisti kirja	otsikko	MK-sisältö	MK-sijainti	harjoittelu osa opiskelua	tavoitteet	arviointi	PHSOTEY	alue-kartta

18	19	20	21	22	23	24	25	26
2	1	2	1	2	1	2	1	2
1	1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	1	2	1	2	1	2	1	2
1	1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	2	1	1	1	1	1	1
1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	1	2	1	1	1	1	1	1
1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	1	2	1	1	1	1	1	1
2	1	2	1	2	1	2	1	2
2	1	1	1	2	1	1	1	1
2	2	1	1	2	1	2	1	2
1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	1	2	1	2	1	2	1	2
2	1	1	1	2	1	2	1	2
1	1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	1	1	1	1	1	1	1	1
52,6 %	94,7 %	63,2 %	100 %	63,2 %	100 %	68,4 %	100 %	68,4 %
MK-notto	lajittelu	MK-lajittelu	kemia	MK-kemia	verikaasut	MK-verikaasut	hema	MK-hema

27	28	29	30	31	32	33	34
1	2	1	2		1	1	1
1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	1	1	2	2	1	1
1	2	1	2	1	1	1	1
1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	1	1		1	1	1
1	1	1	1	2	1	1	1
1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	1	1	2	1	1	1
1	1	1	1	2	2	1	1
1	1	1	2	2	2	2	2
1	1	1	1	2	1	1	1
1	2	1	2	2	1	1	1
1	1	1	1	1	1	1	1
1	2	1	2	1	1	1	1
1	1	1	2	1	1	1	1
1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	1	1	2	1	1	1
100 %	78,9 %	100 %	68,4 %	47,4 %	84,2 %	94,7 %	94,7 %
veri- keskus	MK-veri- keskus	erite	MK- erite	tutkitaan- hutkitaan	onnistu- misen avaimet	yhteystie- dot	tervetuloa